

LETO XXIV. Štev. 178
GLAVNA IN TISKARSKA
KASAPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
LJUDSKA PRAVICA
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
Lest tiskala vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NALO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

8. GORENJSKI SEJEM ODPRT

Sejem skoraj v celoti posvečen turizmu in široki potrošnji — Mnenje predsednika Turistične zveze Jugoslavije dr. Marijana Breclja o spremenjenem namenu sejma

Kranj, 1. avgusta. Kranj je danes slavnostno razpoložen. Praznuje namreč dvojni, oziroma celo trojni praznik. Zjutraj so imeli za občinski praznik slavnostno sejo občinskega ljudskega odbora, ki so ji prisostvovali tudi predstavniki mesta La Ciotat, s katerim se je mesto Kranj pobratilo. Prvi del slavnosti je bil pred kratkim v La Ciotatu — mestu na francoski sredozemski obali — kjer so slavnostno podpisali pergament o sodelovanju in povezavi. Drugi del slavnosti je bil v obliki pobrajenja pa je sledil danes v Kranju. V okviru slovesnosti sovpada tudi osmi Gorenjski sejem, ki so ga odprli ob 10. uri. Goste je pozdravil direktor sejma, ki je v uvodnih besedah poudaril tudi spremenjen značaj sejma.

Različno od prejšnjih let, so letos na Gorenjskem sejmu posvetili skoraj ves prostor turizmu in široki potrošnji. Ta podatek na letošnjem sejmu se ni tak, kakršnega so si zamislili prireditelji, vendar računajo, da se bo tak značaj sejma iz leta v leto bolj izoblikoval. Značilnost letošnjega sejma je tudi v tem, da vseh 229 udeležencev svoje blago ne samo razstavlja, ampak ga tudi prodaja. To pomeni, da vse, kar obiskovalec vidi na se-

mu, lahko tudi kupi ali naroči. Po direktorjevih pozdravnih besedah je sejem odprl predsednik občinskega ljudskega odbora Kranj Franc Puhar. Goste so si z zanimanjem ogledali razstavne prostore, nakar jih je uprava sejma povabila na majhno osvežitve.

Kmalu zatem so se gostje podali proti središču mesta v Korosko ulico, kjer je na križišču ob stari avtobusni postaji urejena lepa nova restavracija in kavarna podjetja »Delikatesa«. Uprava podjetja je povabila goste na ogled prostorov, od koder se niso odšli zadnji obrtniki. Restavracija in kavarna je za Kranj res lepa in sodobna pridobitev, saj ima vse, kar si novega in udobnega človek lahko v javnem lokalni želi — od okusne in prijetne opreme do naprav za zračno hlajenje.

SEJEM LAHKO POSTANE TUDI POMEMBNO KOMERCIALNO SREDISČE

Po zaključnih slavnostih smo zaprosili predsednika Turistične zveze Jugoslavije in državne

sekretarja za blagovni promet dr. Marijana Breclja, naj nam pove svoje vtise s sejma.

»Predvsem se mi zdi, da je razvoj Gorenjskega turistično-potrošniškega sejma v obeh smereh pravih. Afirmacija takih lokalnih prireditelj je prav v tem, da prevzemajo sejemski značaj, kar bo nedvomno vplivalo na večji razvoj potrošniške industrije in predvsem povečano proizvodnje tistih predmetov, ki jih primanjkuje.«

Tov. Breclj je nadalje dejal, da bodo letošnje izkušnje sejma pokazale, kako je treba usmeriti turistično razstavo, da bi priložnost za razvoj potrošniške industrije in predvsem povečano proizvodnje tistih predmetov, ki jih primanjkuje.«

ODGOVOR AMERIŠKEGA PREDSEDNIKA HRUŠČEVU

Eisenhower: V okviru Varnostnega sveta OZN

Sestanek naj bi bil 12. avgusta — Eisenhower zavrača obdolžitve glede zavlačevanja

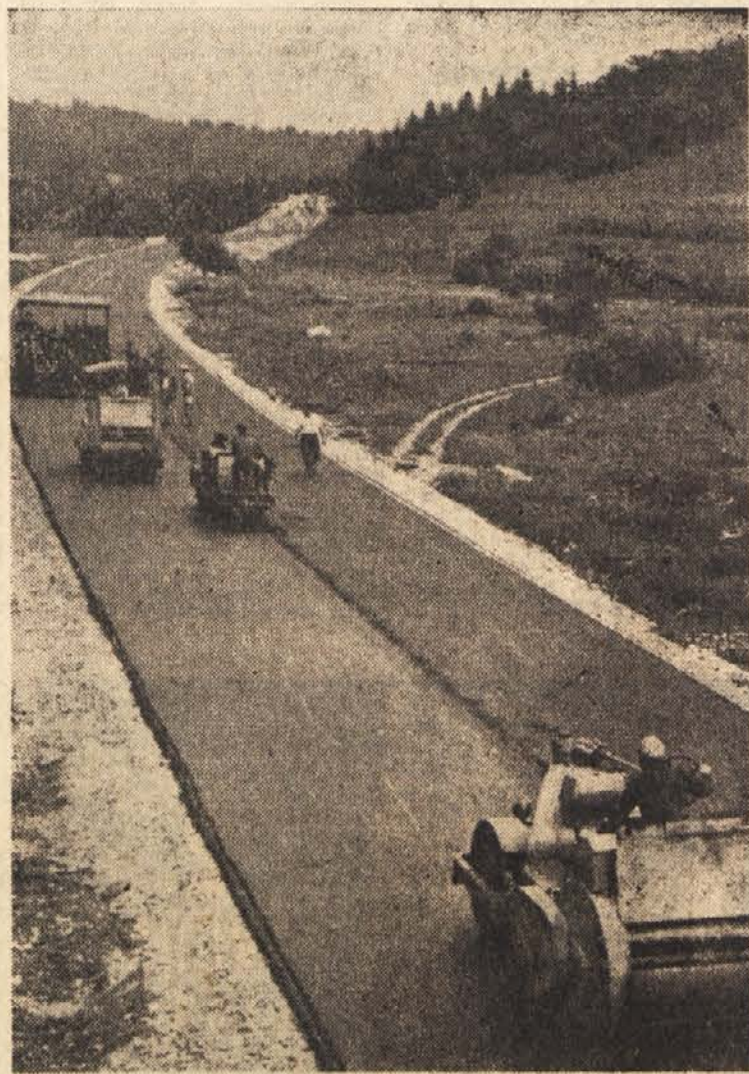
Washington, 1. avg. (Tanjug). Predsednik ZDA Eisenhower je danes obvestil predsednika sovjetske vlade Hruščeva, da je dobil ameriški predstavnik v ZN napotke, naj za 12. avgusta predlaga sklicanje sestanka Varnostnega sveta, ki bi se ga udeležili predsednik vlade Eisenhower je rekel, da je pripravljen udeležiti se takšnega sestanka. Strinja se tudi s tem, naj bi bil sestanek v New Yorku ali kakem drugem mestu, toda ne v Moskvi.

V odgovoru na pismo Hruščeva z dne 28. julija Eisenhower pravi, da so bili osebni stiki med predsedniki vlad in poglavarji držav cela stoletja zelo koristna pot za sporazumevanje, kadar je bilo videti, da normalni diplomatski stiki niso kos temu bremenu. Toda, je rečeno v Eisenhowerjevem odgovoru, zmerom je veljalo ne le kot vprašanje diplomatske oblike, marveč tudi kot zahteva po učinkovitosti, da je glavna vsebina takšnih stikov, pa naj bodo zaupni ali javni, ton resnega cilja in da pri tem ne gre za nobeno žalitev.

Predsednik Eisenhower zavrača trditve, da uveljavlja vlada ZDA politiko odlašanja, slonečo na iskanju raznih argumentov v zvezi s proceduro in da trdi, da trenja niso proceduralna, marveč vsebinska. Nadalje navaja dve točki, ki so ju ZDA kot bistveni že prej poudarili, in sicer, ali je bilo doseženo splošno soglasje, da ima Varnostni svet glavno odgovornost za ohranitev mednarodnega mira in varnosti, in drugič, ali mali narodi in tako imenovane »velesile« sodelujejo pri

Edvard Kardelj na avtomobilski cesti

Otočec na Krki, 1. avg. (Tanjug). — Gradbišče avtomobilske ceste »Bratstvo in enotnost« Ljubljana—Zagreb je danes obiskal podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. V spremstvu podpredsednika izvršnega sveta Slovenije Viktorja Avblja, predsednika Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije Mike Tripala in komandanta glavnega štaba mladinskih delovnih brigad Miče Novkovića si je ogledal gradbišče študentske brigade beograjske pravne fakultete ter kraje med Prilipom in Ribnico, kjer grade betonsko voznišče. Mladinci in mladinke v naselju »Ivo Lola-Ribar« so ga toplo pozdravili. Podpredsednik Kardelj je obiskal tudi glavni štab mladinskih delovnih brigad v Otočcu ter se zanimal za dosežene uspehe ter življenje mladinskih delovnih brigad.

Na avtomobilsko cesto Ljubljana—Zagreb je te dni prispelo 148 brigad z okoli 18.000 mladinci, ki so zamenjali prejšnjih 18.500 brigadirjev, vključenih v skupno 153 mladinskih delovnih brigad. Na sliki asfaltiranje ceste pri Koreniti. Finišerji dnevno asfaltirajo do 500 m ceste

PRED SESTANKOM PREDSEDNIKOV VLAD ŠTIRIH VELESIL

Nujnost nove politike

Za kompromisno rešitev neizogibna sprememba stališč Zahoda — Priznanje nove iraške vlade ni dovolj — Različna stališča

New York, 1. avg. (AFP). — Splošni vtis na sedežu OZN je bil sinoči, da se Varnostni svet nekaj časa še ne bo sestel, ker hoče omogočiti nova posvetovanja med svojimi člani in generalnim sekretarjem Hammarskjöldom o proceduralnih vprašanjih. S predpostavko, da bo do konca tega tedna znan sovjetski odgovor na najnovejši zahodne poslanice, bi lahko člani Varnostnega sveta že prihodnji teden na plenarnih sestankih izmenjali gladišča o sestavi, datumu in kraju konference predsednikov vlad.

Več novih dogodkov, ki se nanašajo na Srednji vzhod, je vneslo novo luč v priprave na konferenco. Čeprav ne gre samo za te dogodke, vendar na sedežu OZN menijo, da bi se utegnilo upanje glede sklicanja konferenice znatno izboljšati, če bi vplivali na pozitivne spremembe v stališču velesil nasproti sestanku predsednikov vlad. Prvi dogodek se nanaša na izvolitve novega libanonskega predsednika generala Sehaba. Z uspehom novega predsednika, da bi prenehali notranji oboroženi boji in da bi se povečalo število opazovalcev ZN, je ameriška vlada zdaj vsaj v

besedah povežala začetek umika svojih čet iz Libanona.

Po odstranitvi proceduralnih ovir, naj bi ZDA in Velika Britanija neutegoma in na novejših temeljih določili minimalni program za Bližnji vzhod, kar bi omogočilo razgovore s Sovjetsko zvezo in neodvisnimi arabskimi državami. Takšno zamisel je načelno zagovarjal predsednik italijanske vlade Fanfani med dvodnevni bivanjem v Washingtonu. To potrebo je razen uglednih članikov in komentarjev najbolj jasno formuliral bivši britanski minister Anthony Nutting s članom v »New York Herald Tribune«. V sklepih med večtedenskim bivanjem v Libanonu in Jordanu pravi Nutting, da je zdaj za Zahod vzlic kritičnemu položaju še zmerom čas, da začne skupno politiko za normalizacijo stikov z »arabskim nacionalizmom«. Dnevni jordanjskega kralja so šteti, poudarja Nutting, in Angleži bi storili Huseinu največjo uslugo, če bi ga po umiku svojih čet iz Jordana odpeljali s seboj na Ciper.

Nova politika se po Nuttingovem mnenju ne more omejiti zgolj na priznanje nove iraške

vlade, marveč se mora zavzeti za to, da bi se pokazalo kot »pozitivno stališče« nasproti novim arabskim državam na nevtralizacijo Bližnjega vzhoda, tako da bi zagotovili status quo, ter omejili pošiljanje orožja in vmešavanje v notranje zadeve.

Drugi dogodek je poročilo sovjetske agencije Tass, ki trdi, da so na Zahodu napačno razglasili, da Hruščev nasprotuje sestanku predsednikov vlad v New Yorku. Ta dogodek se nanaša na zelo živahne stike Hammarskjöldja s predstavniki mnogih delegacij, s katerimi je proučil vprašanje povečanja števila opazovalcev v Libanonu, zlasti pa možnosti, da bi sestanek predsednikov vlad potekal na tajnih sejah. Varnostnemu svetu pa bi sproti poročali njihova morebitna soglasna priporočila. Na sedežu OZN spremljajo vsa to dejavnost z velikim zanimanjem pa tudi s pomisleki, dokler ne bo pojasnjeno stališče glavnih zainteresiranih držav.

Današnji »New York Times« izraža mnenje, da je konferenca najvišjih predstavnikov o Srednjem vzhodu v okviru VS »zelo verjetna«. »Washington Post« pa poziva v današnji številki ZDA, naj svojo politiko na Srednjem vzhodu naslone na nove temelje, in poudarja, da pušča izvolitve generala Sehaba za novega predsednika Libanona ZDA malo »življenjskega prostora« na Srednjem vzhodu. Časnik poudarja, da je v današnjem položaju bistveno ohraniti meje, skupino opazovalcev ZN in mednarodni gospodarski program za Srednji vzhod. Na koncu poudarja, da bi rodila nova ameriška pobuda v tem okviru boljše sadove, kakor politika zunanega ministra Dullesa.

Davišnji pariški »Figaro« piše, da se trem zahodnim državam ni posrečilo določiti enotno stališče glede razgovorov predsednikov vlad. Dosegli pa so vsaj toliko, da so njihova gladišča »bolj vzporedna kakor protislovna«. Desničarski »Aurore« pripominja, da je na poti h konferenci predsednikov vlad še nekaj ovir. Francija na eni ter Velika Britanija in ZDA na drugi strani se še niso sporazumele, ali naj bi sklicali sestanek v okviru Varnostnega sveta ali ne.

Argentinski veleposlanik v Ljubljani

Ljubljana, 1. avg. Argentinski veleposlanik v Jugoslaviji g. Honorio Roigt je danes uradno obiskal Ljubljano. V dopoldanskih urah je napravil vljudnostni obisk pri podpredsedniku Ljudske skupščine LRS dr. Heliju Modiču, pri članu izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in predsedniku Sveta za kulturo in prosveto LRS Borisu Kocjančiču in pri predsedniku OLO Ljubljana dr. Marijanu Dermastil.

V vrsti proizvodov za široko potrošnjo vzbujajo verjetno prav povsod na razstavah največjo pozornost motorna sredstva. Teh je še mnogo in najrazličnejših znamk in tipov. Zato je tudi na vsaki razstavi kaj novega

Osnutki tarifnih sporazumov naj bi bili narejeni najkasneje do 15. septembra

Sklepi predstavnikov sindikatov, strokovnih združenj in zbornic na skupnem sestanku — štiri načela za določanje tarifnih sporazumov

Beograd, 1. avg. — V Centralnem svetu Zveze sindikatov Jugoslavije je bil večeraj razširjeni sestanek predstavnikov vseh centralnih odborov sindikatov, strokovnih združenj in gospodarskih zbornic, na katerem so govorili o letnih pri določanju osnovnoe notne politike. Odobravajoč vlagi razprave, sestavljene na podlagi vprašanj, ki so jo o istih komisije predstavnikov Centralnega sveta in gospodarskih zbornic 22. julija, so se udeleženci il, da bi bilo treba vse delo v zvezi s pripravljanim osnutkom tarifnih sporazumov končati naj-

kasneje do 15. septembra.

Kar zadeva metode pri določanju tarifnih sporazumov, so se udeleženci posvetovanja sporazumeli, da bi morali ti dokumenti vsebovati — na splošno rečeno — štiri skupine načel: prvič, načela za ugotavljanje tarifnih postavk, drugič, načela za določanje deleža delavcev pri delitvi dela čistega dohodka, izločenega za osebne dohodke iznad zneska tarifnih postavk, tretjič, načela za določanje načina in oblike premiranja in premijskih odnosov, kakor tudi glede načina izločevanja sredstev za premije iz dela čistega dohodka, namenjenega osebnim dohodkom, in naposled, četrtič, načela za uveljavljanje sistema norm, nagrajevanja po enoti proizvoda, kakor tudi drugih oblik nagrajevanja na podlagi delovnega učinka.

Te tarifne sporazume bi sprejemala na podlagi določenih načel in meril skupna komisija, v kateri bi bili predstavniki centralnih odborov strokovnih združenj in strokovnih združenj ali zbornic. Sporazum naj bi zajel konkretna merila za določevanje

tarifnih postavk za tipična ključna delovna mesta. V njem bi natančneje obdelali enotna merila, na podlagi katerih bodo določevali tarifne postavke v okviru določenih razponov. Razen tega bi v sporazumu tudi podrobneje določili splošna načela glede določevanja ostalih osnov osebnih dohodkov v skladu s pogoji in potrebami posameznih panog ali skupin podjetij, kakor tudi načela za premiranje.

Skupni organ, v katerem bi bili predstavniki Centralnega sveta Zveze sindikatov, gospodarskih zbornic in strokovnih združenj, bi pred dokončno sklenitvijo teh sporazumov obravnavali njihove osnutke in izrekel morebitne pripombe, ki bi naj predvsem težile za tem, da bi vskladili odnose in višino predloženih tarifnih postavk med gospodarskimi panogami ali skupinami podjetij.

Na večerajšnjem sestanku je bilo govora tudi o metodi, po kateri naj bi vsklajevali tarifne postavke, deloma pa tudi o metodi in merilih za vsklajevanje ostalih oblik osebnih dohodkov delavcev.

Ljubljana, 1. avg. Na današnji Rogovi kolesarski dirki Ljubljana—Bistrca—Ljubljana je zmagal Vukojević (Partizan). Poročilo na 8. strani

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 2. avgusta 1958
Pretežno sončno vreme, čez dan bo oblačnost postopoma naraščala. Pošil krajevnih neviht. Temperature ponoči med 16 in 20. V Primorju okrog 24, čez dan okoli 30 stopinj C.
Področje visokega zračnega pritiska nad Srednjo Evropo hitro zadržati frontalnega sistema, ki bo danes ponovi dosegel Alpe.

Dve pomembni obletnici v Makedoniji

Makedonski narod na dan 2. avgusta slovesno proslavlja obletnico proglasitve republike in dan Ilindenske vstaje

Skopje, 1. avg. (Tanjug). Drugi avgust - obletnico proglasitve republike Makedonije in dan Ilindenske vstaje makedonskega naroda 1903. leta bodo v Makedoniji tudi letos proslavili. Največja proslava bo v Kruševu, kjer so pred 55. leti proglasili kruševsko republiko, ki jo je

turški imperij čez nekaj dni krvavo zadušil. Tam bo drevi svečana akademija, jutri pa bodo predstavniki družbeno političnih organizacij položili vence in cvetje na grobove padlih borcev iz Ilindenske vstaje.

Makedonski narod bo jutri proslavil tudi obletnico obstoja svoje republike. Na ta dan je bila namreč 1944. leta v samostanu "Prohor Pčinški" pri Kumanovem proglašena LR Makedonija.

Ob teh dveh obletnicah bodo tudi številne športne in druge manifestacije.

Pavičević odpotoval v Tokio

Beograd, 1. avg. (Tanjug). - Sekretar Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Misa Pavičević je odpotoval danes z letalom v Tokio, kjer se bo kot delegat SZDLJ udeležil IV. svetovnega kongresa proti atomskim in vodikovim bombam.

V Celju 33,3° C v senci

Celje, 1. avg. Današnji dan je bil v Celju najbolj vroč v letošnjem poletju. Na meteorološki in sinoptični postaji v Medlogu - na ravnici izven mesta - se je v senci živo srebrno okoli 14. ure popoldne povzpelo na 33,3° C nad ničlo. V mestu je bilo neznosno vroče in ulice so ostale domala prazne. Zato pa je bilo toliko več kopalcev ob Savinji. F. K.

Roparski napadalec na Reki prijel

Sporočilo Tajništva za notranje zadeve OLO Reka

Reka, 1. avg. (Tanjug). Tajništvo za notranje zadeve OLO Reka je izdalo naslednje sporočilo v zvezi s ubojem švedske državljanke Brigite Wilhelmine Ridin, do katerega je prišlo 28. 7. m.

Prvega avgusta 1958 so organi Tajništva za notranje zadeve OLO Reka aretirali Slobodana Vojnovića, rojenega 15. julija 1933 v Srepcu, okraj Derвента, LR Bosna in Hercegovina, ki je priznal roparski napad na Brigite Ridin.

Slobodana Vojnovića poznajo organi notranjih zadev OLO Reka že od prej kot kriminalca. Freiskavo nadaljujejo.

ŠE BOLJ SMELO ŠIRJENJE ITALIJANSKIH SORT PŠENICE

LETOŠNJI PROIZVODNI USPEHI VZPODBUJAJO

Ob uporabi polne agrotehnikе so na posameznih parcelah pridelali na hektar celo 91 metrskih stotov »italijanke« - Za drugo leto računamo že na 120 vagonov tržnih presežkov pšenice, in je torej najbrž ne bo več treba uvažati

Vzlie raznim vremenskim neprilikam, zlasti poplavam v marcu in aprilu, je bila letos v Jugoslaviji tako bogata žitna žetev, da je presešla pričakovanja tudi največjih optimistov. Pridelek krušnih žit v višini 2.930.000 ton sicer ni dosegel lanskega rekordnega pridelka 3.380.000 ton, vendar je nad povprečjem in nad planom.

Letos, ko že tretje leto pridelujemo italijanske sorte pšenice, z zadovoljstvom ugotavljamo, da jim naše podnebne razmere povsem ustrezajo in da lahko gremo smelo v še širšo proizvodnjo prizkušenih italijanskih sort. To leto so se na velikih površinah gibali hektarski donosi italijanskih pšenice med 35 in 70 metrskih stotov, v Vinkovcih pa so na dveh poskusnih hektarih dosegli rekorden pridelek 91 metrskih stotov na hektar. Na splošno ugotavljamo, da so letošnji hektarski donosi italijanskih sort ob uporabi visoke agrotehnikе znatno višji kot donosi domačih sort v lanskem letu, ko je bil povprečni pridelek na socialističnih posestvih 24 metrskih stotov, na zadržnih gospodarstvih 22 in pri individualnih pridelovalcih 15,2 metrskega stota. Prav pri pridelovanju pšenice se je letos zelo izkazal pomen uporabe polne agrotehnikе, tako da lahko z gotovostjo pričakujemo, da se bo Jugoslavija v kratkem rešila vsakršnega uvoza pšenice in da bo razpolagala celo s presežki.

Letih smo z okrog 70.000 tonami semenske pšenice že precej izmenjali seme, vendar bo glede zamenjave odločina letošnja jesen, ko bodo sejali sortno seme tudi zasebni kmetje, zlasti tisti, ki bo-

tisoč kilogramov umetnih gnojil, 10 do 12.000 dinarjev in zato ni čudno, da so kmetje z vozovi hodili v sosednje okraje nakupovat gnojila.

Take pereče probleme okrog setve je nujno treba urediti, da zagotovimo uspešno izvedbo programa proizvodnje žitaric, kmetijske organizacije pa morajo že takoj začeti priprave za setev, z kooperacijo in sklepanje pogodb s proizvajalci.

Nad 200 razstavljavcev

Na Skopskem sejmu Sejem bo odprt od 2. do 10. avgusta

Skopje, 1. avg. (Tanjug). - Jutri bodo odprli VIII. skopski sejem industrije, trgovine in obrti. Svoje proizvode bo razstavilo nad 250 podjetij iz vse države, razen Crne gore. Največ razstavljavcev bo iz Makedonije in Srbije. Med industrijskimi panogami bo zastopanih največ tekstilnih, kemičnih, lesnih in elektroindustrijskih podjetij.

V okviru Skopskega sejma bodo odprli tudi prvo republiško razstavo kmetijskih proizvodov, na kateri bo mimo 76 kmetijskih proizvajalcev iz Makedonije sodelovalo tudi nekaj jugoslovanskih tovarn kmetijskih strojev in drugih sredstev za kmetijstvo.

Sejem bo odprt do 10. t. m.

Postojnsko jamo je od osvoboditve sem obiskalo že dva milijona ljudi. Uprava Postojnske jame je dvamilijontega obiskovalca, enega pred njim in prvega v tretjem milijonu nagradila z lepimi nagradami. Dvomilijonti obiskovalec Postojnske jame je bila mlada angleška uradnica iz Chesterfielda Margaret Forth, ki je prišla na obisk jame iz Opatije, kjer je na skupinskem letovanju. Vstopnico pred njo je kupil Nizozemec Losnen Harry Peter, tehnični kontrolor iz Arnheima prvi v tretjem milijonu pa je bil gozdarski inženir iz Zavidovičev Ivan Kovačev, ki je bil na službenem potovanju in se je na poti skozi Postojno ustavil in obiskal jamo. Slovesnost je delovni kolektiv proslavil v družbi nagradencev in številnih gostov, ki so mu želeli, da bi kmalu nagradil obiskovalca, ki bo kupil trimilijonto vstopnico.

MEHANIZACIJA LETOS ZNATNO BOLJŠA KOT LANI

Letošnja žetev in mlačev sta potekali brez posebnih težav in problemov, ker je bilo za žetev in razpolago novih 500 kombajnov. V pretežnem delu so žito omlatili kar na njivah. Tudi za jesensko setev in za pripravo zemljišč za pomlad so kmetijske organizacije nabavile veliko mehanizacije, tako da bo v tej akciji sodelovalo od 25 do 28.000 traktorjev. Čeprav struktura traktorjev še ni zadovoljiva, ker imamo pretežno lahke traktorje, za jesensko in spomladansko setev pa potrebujemo težke stroje za globoko oranje in čeprav nas pesti tudi vprašanje asortimana rezervnih delov za traktorje, vendarje ugotavljamo, da je mehanizacija letos znatno bolj izpolnjena kot lani.

To jesen bomo predvidoma posejali z italijanskimi sortami okrog 350.000 ha površin, za kar bo na razpolago okrog 75.000 ton semena. Če bo dosežen povprečen pridelek 40 metrskih stotov na hektar, bomo imeli okrog 120 vagonov tržnih presežkov. Od domačih sort bo predvidoma premiranih 40.000 ton semena, s katerim bodo zasejali kakih 200.000 hektarov. V zadnjih dveh, treh

do pridelovali pšenico v kooperaciji z zadrugami.

Do konca septembra bo zagotovljenih 750.000 ton umetnih gnojil, to je za 50% več kot lani. Družbeni plan je spremenil regrese na umetna gnojila, tako da se bo njihova cena povečala za 15 do 17%. Zato je tembolj nujno, da se uvede enotna politika cen za umetna gnojila. Od Maribora do Djevdjelije so pogoji za vnovčevanje gnojil zelo različni, kajti ponekod jih šele uvajajo, drugod pa je uporaba že povsem v navadi. To pa ne more biti razlog, da imamo v Slavoniji, Vojvodini, Sloveniji, Istri in drugod druge, znatno višje cene, medtem ko so v Kosmetu ali Makedoniji gnojila regresirana. Povsem nemogoče je, da so na primer v okrajih Sremska Mitrovica, Vinkovci, Osijek in Sombor razlike v cenah od 10 do 12 dinarjev pri kilogramu. To namreč pomeni za kmeta, ki kupi

Dr. MARIJAN BRECELJ o Gorenjskem sejmu

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kazala turistične možnosti Gorenjske in perspektive njenega razvoja. Na osnovi plastičnega prikaza turističnih možnosti bi lahko tako domača kakor tudi tuja turistična podjetja sklepala pogodbe. Hkrati pa bo sejem dal priložnost industriji potrošnega blaga, da bo pokazala svoje možnosti in dobila orientacijo za svoj nadaljnji razvoj - od izdelovanja opreme za taborjenje, opreme za vse vrste športov v naravi do modernizacije naše industrije in obrti, ki izdeluje opremo za hotele in gostinske

obrate, ter vse, kar je v zvezi s turizmom.

»Menim,« je zaključil tov. Breclj, »da bi imel tak značaj razstave ne samo propagandni pomen za Gorenjsko, ki ima razvit turizem in vse pogoje za nj, pač pa da bi bila taka razstava tudi komercialno središče za domača in inozemska podjetja in vzpodbuda za industrijo in za vse gospodarstvo, ki spremlja turistični razvoj. Iz razgovorov s predstavniki okraja, občine, zbornice in uprave sejma menim, da so dani tudi dobri subjektivni pogoji, da se ta kranjska prireditelj razvije v tej smeri.« M. St.

2. AVGUST 1958

ZIČNICA RRVAVEC

Zičnica in redne avtobusne zveze z Ljubljano obratujejo od 3. avgusta dalje

	Delavnik	Sobota	Nedelja
LJUBLJANA odhod	7.00	7.00	5.00
ZIČNICA prihod	7.55	7.55	5.55
ZIČNICA odhod	17.30	17.30	18.00
LJUBLJANA prihod	18.25	18.25	18.55

Voznina Ljubljana - Zičnica 100 din
Voznina Zičnice v obe smeri 150 din

Ljudsko revijo Prešernove družbe

ORZOPNIK
dobite v vseh knjigar-
nah, kioskih trafikah

NOVO ŠOLSKO POSLOPJE TEKSTILCEV V KRANJU

Na svetlih tradicijah svojih očetov

V spomin na veliko tekstilno stavko leta 1936

Danes bodo v Kranju odprli novo poslopje tekstilne šole in pred njo odkrili spomenik. Oboje je pravzaprav spomenik velike tekstilne stavke v avgustu 1936. leta. Pred dvema letoma, ko so praznovali 20-letnico stavke, so sklenili postaviti spomenik ter so se odločili za gradnjo novega poslopja tekstilne šole. V šoli je 17 razredov in bo lahko sprejela 420 dijakov.

Tekstilna šola v Kranju je bila ustanovljena 1930. leta. Do vojne je na njej absolviralo že 205 dijakov, četrtina izmed njih jih je padla v NOB, kar pomeni velik krvni davek te šole za osvoboditev. Novo tekstilno šolo so sezidali s sredstvi zveznega, republiškega in okrajnega sklada za kadre ter stane z opremo vred 217 milijonov dinarjev.

V zvezi z otvoritvijo nove šole smo pobeskali po spominih tovariša Edvarda Resmana, ki je bil leta 1936 v Kranju delavski zapupnik in eden izmed članov stavkovnega odbora.

Leta 1930 je bila v Kranju tekstilna industrija v glavnem zgrajena in z delovno silo v glavnem preskrbljena. Zato so novi delavci morali čakati klub minimalnim mezdam na zaposlitev tudi po več mesecih. Tovariš Resman ni mogel v Kroni v svojem rojstnem kraju, dobiti zaposlitve kot klinčavničar, zato se je zaposlil v Kranju.

»Zivel smo v silno skromnih razmerah in smo bili izpostavljeni stalnemu preganjanju tujih mojstrov. Zaslužili smo od 2,40

do 3,50 dinarja na uro, medtem ko so tuji mojstri zaslužili tudi po šestkrat več. Zaradi težkih delovnih pogojev in razmer smo začeli vstopati v razredne sindikate.«

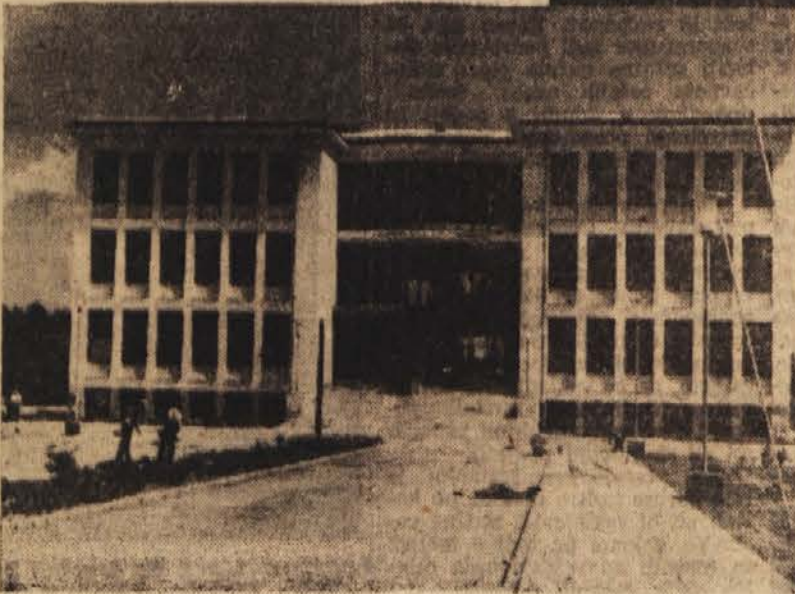
V Kranju so bile takrat tri sindikalne organizacije, večina delavcev pa je bila vključena v Splošni delavski strokovni zvez. V njenem okviru je delalo tudi prosvetno društvo »Svoboda«, kjer so se delavci izobraževali in gojili delavsko kulturo. Tovariš Vehovec, ki je padel med NOB, je vzgajal predvsem mlade ljudi za razredno borbo.

Lastniki tovarn so povrhu vsega najeli nekaj odpuščenih orožnikov, da so lahko uvedli pravcati priganjaški sistem. Domač človek ni imel nobene besede: ni smel niti kritizirati, niti svetovati. Delali so pod stalno grožnjo, ker so pred tovarniškimi vrati čakali brezposelni.

Delavski zapupniki so večkrat lastnikom napovedovali stavke, vendar so jih ti podcenjevali. Niso mogli verjeti, da bi se neizkušeni delavci lahko uprli.

Kako je prišlo do stavke? V sindikatih se je stavka pri-

pravljala že dalj časa zaradi nizkih plač in neurejenih higienskih pogojev. Težili smo za tem, da sklenemo kolektivno pogodbo. Pri »Sestic« v Ljubljani smo se sestali. Sestanka sta se udeležila tudi tovariša Leskošek in Fajfar ter nekateri predstavniki Delavske zbornice. Na tem sestanku so se mnenja ločila, večina nas je bila za stavko, medtem ko so nekateri, predvsem predstavniki Delavske zbornice, stavki nasprotovali.

Nova tekstilna šola v Kranju in spomenik pred njo

Zastopnike tovarniških delavcev je posebno podprl tovariš Leskošek. Tako smo 20. avgusta začeli stavkati. Izvolili smo stavkovne odbore, ki so skrbeli za stavkajoče. Za pogajanja s podjetniki so stavkovni odbori določili delavske zapupnike. Lastniki so zahtevali, da se delavci umaknejo iz tovarn, niso pa bili pripravljeni na pogajanja, dokler so bile tovarne zasedene.

Posredoval je sam ban Natlačen ter zahteval, naj izpraznimo tovarno, češ da so bili pri njem poslaniki Češke, Francije in Anglije in protestirali, da zasedamo lastnino njihovih državljancev. Uporabili so silo in smo se morali umakniti.

»Za časa stavke je bila vsa javnost na strani stavkajočih. Dokler smo stavkali, so nas podpirali tako trgovci kot obrtniki in kmetje. Tudi po stavki so isti ljudje obsodili način, kako so stavko zlomili.«

Nekaj dni po stavki je bila podpisana kolektivna pogodba. Morali smo jo pač sprejeti takšno, kakršna je bila. Pogodba je le deloma ustrezala koristim delavstva. Večina zapupnikov in vsi vidni funkcionarji v stavki in člani strokovnih odborov so bili odpuščeni, čeprav je bilo v pogodbi rečeno, da se zaradi stavke ne bo nikomur ničesar zgodilo. Odpuščeni funkcionarji so mogli dolgo dobiti zaposlitev, nekateri tudi po več let.

Stavka sama je močno vplivala tudi na lastnike tovarn. Spremenili so svoj odnos do delavca vsaj v tem, da si niso upali več ignorirati delavskih zahtev po izboljšanju delovnih pogojev. M. St.

Težišče krize

V četrtak je libanonska skupščina izvolila novega predsednika republike. S tem je bila delno izpolnjena ena izmed začetnih zahtev, s katero je opozicija 83 dni prej odšla na barikade. Čim dlje se je oboroženi boj nadaljeval, tem bolj je pri večini političnih činiteljev in strank v Libanonu dozorevalo prepričanje, da je moč krizo odstraniti ne samo z izmenjavo dosedanjega nepriljubljene predsednika Samuna, marveč tudi s spremembo zunanje politične usmeritve Libanona. Z izvolitvijo nevtralne osebnosti generala Šehaba, dolgoletnega poveljnika vojske, ki doslej dosledno ni hotel posegati v strankarsko politiko, so se zboljšali nekateri pogoji za odstranitev libanonske politične krize.

Značaj libanonske politične krize pa se je iz temeljev spremenil v trenutku, ko so se ZDA odločile za vojaško intervencijo, odločile so se v tej deželi izkrcati enote ameriške pomorske pehote. Čeprav je izvolitev novega predsednika povečala upanje, da bodo odstranili notranjepolitične težave v Libanonu, bivanje tujih intervencionističnih čet v deželi onemogoča dejansko odstranitev politične krize. Notranje libanonske politične težave bi bili nesporne že davno odstranili, da se ni tujina kar vnaprej vmešavala v notranje zadeve Libanona, zlasti pa da ni prišlo do ameriške vojaške intervencije. ZDA so vztrajno z orožjem in svojim političnim vplivom podpirale nepriljubljenega Samuna in neposred-

no nastopale proti zahtevam Libanoncev, da bi zamenjali Samuna s kompromisno osebnostjo. General Šehab, ki je veljal doslej za kompromisno osebnost, je bil izvoljen v čisto drugačnih pogojih, v kakršnih je libanonsko ljudstvo zahtevalo izvolitev nove osebnosti. Zda, ko se v Libanonu mude tuje čete, izvolitev kompromisne osebnosti sama posebi ne poseže v bistvo problema. Vendar pa lahko rečemo, da je bil s to izvolitvijo storjen korak naprej. Soglasje obeh nasprotnih političnih strank v Libanonu o izvolitvi novega poglavarja države nedvoumno kaže, da je zdaj težišče libanonske krize v tujih intervencijah in samo v njej.

ZDA so intervenirale v Libanonu s pretvezo, da sta jih povabila predsednik Samun in njegova vlada za »obrambo ustavnega reda«, ki ga je baje ogrožal upor. Samun ni več predsednik, opozicija in vlada pa sta sporazumno uredila eno izmed spornih vprašanj, odstranili sta enega izmed glavnih razlogov upora. Novi predsednik je zdaj izvoljen. Nadaljnje bivanje ameriških čet v Libanonu torej ni več vzdržljivo s formalne strani, na katero so se ZDA v začetku sklicevale.

Umik ameriških čet z ozemlja Libanona bi omogočil libanonskemu ljudstvu, da bi uredilo notranje probleme in živeło v miru. Razen tega bi umik ameriških čet iz Libanona in britanskih iz Jordanije odstranil glavni vzrok sedanje napetosti na Srednjem vzhodu.

D. D. M.

Prvi korak?

Atomski strokovnjaki štirih zahodnih in štirih vzhodnih dežel, ki že več tednov v Zenevi izmenjavajo mnenja o znanstvenih in tehničnih oblikah nadzorstva nad poskusnimi atomskimi eksplozijami, so sestavili seznam sredstev in načinov za odkrivanje eksplozij. Predstavniki obeh strani so izrazili zadovoljstvo sprico napredka in očitne skladnosti gledišč o temeljnih oblikah problema, ki ga proučujejo. Sodeč po poročilih časopisnih agencij iz Zeneve »so bili mnogi politični opazovalci presenečeni sprico podobnosti tehnike odkrivanja eksplozij, ki jo je vsaka stran znanstveno neodvisno druga od druge«.

Dosedanje delo jedrskih strokovnjakov v Zenevi potrjuje gledišče o tem, da je možna učinkovita kontrola nad vsemi poskusnimi jedrskimi eksplozijami, če pa pomeni, da so možna in učinkovita tudi poročila proti morebitnim kršitvam mednarodnih sporazumov o prenehanju poskusnih jedrskih eksplozij. S tem odpade tudi glavni argument, ki so ga doslej uporabljali proti opustitvi poskusov. Sklepi, do katerih so prišli atomski strokovnjaki, bi lahko torej dali tudi sami pobude za nadaljnje prizadevanje, da bi dosegli mednarodni sporazum o prenehanju poskusov z atomskimi

in vodikovimi bombami. Ameriška vlada je prejšnji teden sporočila, da je odgovorna poskus z »čisto« vodikovo bombo. Po poluradnem gledišču so ZDA opustile poskus zato, ker so prišle do sklepa, da bi utegnili biti propagandni neuspeh. Med drugim pravijo, da tudi »čista« vodikova bomba sproži človeškemu organizmu nevarno sevanje. Mnogi znanstveniki poudarjajo, da primer z ameriško »čisto« vodikovo bombo potrjuje, da na svetu ni nič takšnega kakor sta »čista« bomba ali »čisto« orožje.

Ne da bi se spuščali v nagibe, po katerih so se ravnale ZDA, je treba pozdraviti njihov sklep, da so opustile že napovedani poskus s »čisto« bombo. Nove atomske poskusne eksplozije bi vnesle v že tako napeti mednarodni položaj še en element zaostrojitve. Nikakor pa ne bi bilo dobro, če bi bil sklep ZDA samo začasen, kakor pravijo poročila iz Washingtona.

Kriza na Srednjem vzhodu, ki jo je povzročila ameriško-britanska intervencija, nudi mnogo poučnih izkušenj. Če bi te izkušnje vsestransko douneli in pravilno uporabili, bi vsekakor pripomogle, da bi naposled našli sporazumno ureditev problema atomskih eksplozij. Med drugim so nedavni dogodki zelo prepričljivo dokazali, da so se odnosi na svetu tako zelo spremenili, da z uporabo sile ni moč urejati mednarodnih problemov. Ta v praksi dokazana izkušnja bi morala biti podlaga tudi za nov način obravnavanja vprašanja razorožitve predvsem pa poskusnih atomskih eksplozij. Na potrebo po takšni poti kaže ves mednarodni razvoj, da pa je to tudi znanstveno in tehnično moč storiti, dokazujejo sklepi, do katerih so prišli atomski strokovnjaki na sestanku v Zenevi.

A. S.

Srditi spopadi

Nikostija, 1. avg. (Reuter). — Na Cipru je bilo julija največje atentatov in ti so terjali doslej največ žrtev. V tem mesecu je izgubilo življenje 97 ljudi — med njimi so Grki in Turki — okrog 200 pa jih je bilo ranjenih.

Od začetka junija, ko so se začeli na otoku srditi spopadi, je bilo ubitih 127 ljudi.

Indijski tisk komentira sestanek »Bagdadske« zveze in poudarja gledišče, da bi morale zahodne države uvideti, da je ne-realno nadaljevati politiko »Bagdadske« zveze. Po mnenju indijskih časnikov bi se morali ZDA in Velika Britanija na nov način lotiti problemov Srednjega vzhoda.

Povzemamo v krajših izvlečkih nekaj komentarjev indijskega tiska.

»Hindustan Times« piše:

»Na sestanku Sveta Bagdadske zveze v Londonu je nastalo vprašanje, ali bo Bagdadska zveza nekaj vmesnega ali pa bo predstavljala diskreditirano orožje, ki je izgubilo svojo prejšnjo ostrino. Takšna zveza nima več veljave kot protiutež Kairu; takšna zveza sploh ne more več zagotoviti dobav nafte s Srednjega vzhoda; kar pa kadeva njen glavni cilj — namreč zgraditev čvrstega oporišča proti severnemu sosеду, ga je znatno oslabilo premikanje temeljev v zaledju. Istočasno je bilo moč samo pričakovati, da bodo na sestanku v Londonu napeli vse sile, da bi dobila fasada novo lice. Celo če takšne smeri niso narekovali razlogi ugleda, bi glavne zmagave zahodne (zlasti ameriške) politike izključile sleherno drugo alternativo. Henry Kissinger, pisec člankov, ki ima v ZDA velik vpliv na politične odločitve, je poudaril, da je glavna slaba stran ameriške politike v tem, da je v znamenju »iskanja« metodološke gotovosti, ki pušča določeno praznino med veliko strategijo in posebnimi problemi. Zato je bilo zmerom težko vkladiti taktiko z novimi položaji, tako da si že od nekdanj prizadevanj govoriti o najrazličnejših kategorijah nedavnih kriz, izvmemši eno«.

Spričo takšnih okoliščin odgovarjajo na sovjetske pogoje v pogojih položaja, ki je

KONEC NEGOTOVOSTI

Izvolitev Šehaba plod dolgotrajnih pogajanj — Istovetnost stališč Šehaba in opozicije — Vztrajanje pri umiku ameriških čet, ki dovažajo nove okrepitve

Beirut, 1. avg. (Tanjug). — Notranja kriza v Libanonu, katere mednarodne posledice še zdaleč niso odstranjene, je bila kot kaže, danes razrešena z edino možno rešitvijo, z izvolitvijo generala Šehaba za predsednika republike. Topovske salve, ki so pozdravile Šehabovo izvolitev, so hkrati pomenile konec negotovosti in politične zmede v zadnjih dneh.

Izvolitev Šehaba po dveh glasovanih je posledica dolgotrajnih pogajanj in vztrajnega posredovanja. Več dni je bilo videti, da so pogajanja jalova in

pršlo je celo do zaostrojitve odnosov med posameznimi verskimi skupinami in do večje dejavnosti opozicije. Toda sporazum, dosežen v zadnjem hipu, je omogočil, da se je zbrala velika večina okrog generala Šehaba, večina, ki je za načela nove libanonske notranje in zunanje politike.

Opozicijski parlamentarni krogi izjavljajo danes, da ta sporazum ni bil dosežen na podlagi sprejema kakih pogojev, marveč na podlagi določenih istovetnih gledišč Šehaba in opozicije. Ti krogi poudarjajo, da opozicija še nadalje vztraja na takojšnjem

Samunovem odstopu in na umiku ameriških čet, sodeč, da ti dve zahtevi podpira tudi novi predsednik.

Sodijo, da bo novi predsednik razložil svoje nazore v prvi javni po volitvah, ki jo je pričakovati danes.

V dobro poučenih krogih pravijo, da bo sedanja vlada kmalu odstopila in da bodo sestavili novo, ki bo morala zahtevati odhod ameriških čet. Položaj Solhove vlade je postal nevzdržen spričo Šehabove izvolitve in spričo stališča Solha samega, ki volitvam ni hotel prisostvovati.

Na velikem zborovanju v New Delhiju je indijski ministrijski predsednik Nehru pozitivno ocenil izvolitev generala Šehaba za novega libanonskega predsednika, rekoč, da bi to utegnilo privedi do sprave v deželi, pa tudi do umika ameriških čet iz Libanona.

Nove ameriške čete, ki jih dovažajo z ladjami, so se začele danes izkrcavati blizu Bejruta. Za zdaj ni znano, koliko jih je.

FANFANI V WASHINGTONU IN LONDONU

Iskanje nove podlage

Predsednik italijanske vlade ne soglašja z intervencijo v Libanonu in Jordaniji — Ni več mogoča »politika protektoratov«

New York, 1. avg. (Tanjug). — O bivanju italijanskega ministrskega predsednika Fanfanija v Washingtonu ne pričakovano obširno poročajo zato, ker časovno sovpadja z obdobjem napetega mednarodnega položaja, v katerem Zahod išče novo podlago za svojo neuspelo politiko na Bližnjem vzhodu. Kljub temu pa je ostalo neznan, ali široko popularizirane nazorov italijanskega ministrskega predsednika pomeni, da se je ameriška vlada orientirala v to smer. Fanfani je namreč v primerih obliki izrazil nesoglasje z intervencijo v Libanonu in Jordaniji in poudaril, da si arabske dežele ne žele protektorata nobenega izmed blokov. S tem si je zagotovil vlog svetovalca pri snovanju nove zahodne politike na Bližnjem vzhodu.

Italijanski predstavniki so izrazili zadovoljstvo s takšnim izidom razgovorov, veliki časniki pa so v skladu s prizadevanjem, da bi na Bližnjem vzhodu storili kaj pozitivnega v korist Zahoda, pozdravili Fanfanijevo prizadevanje. Vendar v poluradnih krogih ne pričakujejo, da bo Fanfanijevo posredovanje odločilno vplivalo na naglo oblikovanje nove politične orientacije glede na Srednji vzhod.

Po končanem obisku v ZDA je italijanski ministrski predsednik Fanfani prispel danes v London na enodnevni obisk in nemudoma obiskal britanskega ministrskega predsednika Macmillana. Razgovorom o problemih Srednjega vzhoda in konferenci ministrskih predsednikov je prisostvoval tudi

Amintore Fanfani
britanski zunanji minister Selwyn Lloyd.

Iz Londona bo Fanfani jutri nadaljeval pot v London na kratke razgovor z zahodnonemškim kanclerjem Adenauerjem.

Velika Britanija priznala

novo iraško vlado — Kmalu priznanje tudi s strani Washingtona?

London, 1. avg. (AFP). Britanska vlada je danes priznala novo iraško republiko. V noti, ki je bila danes izročena v Bagdadu, je rečeno, da britanska vlada priznava, da je iraška republika suverena in neodvisna država in da je Kasemova vlada zakonita vlada iraške republike. Dalje je rečeno, da je britanska vlada vzela na znanje zatrdila iraške vlade, da bodo ohranili prijateljske odnose med obema deželama in da bo Irak spoštoval svoje mednarodne obveznosti.

Kar zadeva bivšo unijo med Irakom in Jordanijo, je predstavnik Foreign Office rekel, da bi bilo za »britansko vlado nerealistično, če ne bi upoštevala sedanjega razdora med obema deželama.« Britanska vlada je poprej obvestila jordansko vlado o kotaku, ki ga namerava storiti.

Velika Britanija je bila zad-

nja članica Bagdadskega pakta, ki je priznala iraško republiko.

Med nedavno konferenco Sveta ministrov Bagdadskega pakta je bilo opaziti pripravljenost na priznanje iraške vlade, in do tega je prišlo zelo hitro.

Sodijo, da je želja Velike Britanije in ZDA, da bi obdržali Irak v Bagdadskem paktu, bila glavni vzrok te nagle diplomatske akcije, kateri se bodo predvidoma kmalu pridružile tudi ZDA.

Tu tudi opozarjajo na izjavo iraškega zunanjega ministra Džomarda, ki je rekel, da želi Irak biti prijatelj z vsemi deželami, da pa o članstvu v paktu ne more biti govora vse dotlej, dokler Iraka ne bosta priznali Velika Britanija in ZDA. Spričo te izjave pričakujejo zdaj v Londonu pobudo iraške vlade.

26. ZASEDANJE EKONOMSKO-SOCIALNEGA SVETA OZN

PLODNA BILANCA

Najpomembnejša dejavnost — tehnična pomoč — Govor našega predstavnika dr. Makieda — Jugoslavija se zavzema za učinkovito akcijo glede stabilizacije mednarodne izmenjave surovin in finansiranja gospodarskega razvoja

Zeneva, 1. avg. (Tanjug). — Tu je bilo končano 26. zasedanje Ekonomsko-socialnega sveta OZN. Delegacije so ga ocenile kot pozitivno. Med vprašanji, ki zadevajo sedanjo dejavnost ZN, je treba predvsem omeniti tehnično pomoč. Na zasedanju so zlasti poudarjali, da se ta program uspešno izvede, ker sloni na nacionalnih programih, le-te pa sestavljajo same vlade, ki dobivajo pomoč.

Med sklepi, ki se nanašajo na novo dejavnost ZN, je treba predvsem poudariti priporočila za organizacijo in poslovanje posebne-

ga sklada ZN, ki bo začel delovati leta 1959. Čeprav sklad v tej fazi svojega poslovanja ne bo na široko finansiral kapitalnih investicij, bo njegova pomoč nerazvitim deželam vendarle pomembna, saj bo finansiral ustanavljanje tehnoloških inštitutov, središč za strokovno šolanje, vzornih središč v kmetijstvu in drugih gospodarskih panogah. Nadaljnji pozitivni sklep ECOSOC se nanaša na mednarodno trgovino s surovinami. Delo te komisije doslej ni bilo uspešno delno tudi zato, ker v njej nista sodelovali ZDA in Velika Britanija. Kritični položaj na mednarodnih surovinskih trgih je

zda s sprožil sklep ECOSOC, da obnovi komisijo. Med njenimi člani je tudi predstavnik Jugoslavije. Se važnejše pa je, da je za začetek prihodnjega leta predvideno posebno zasedanje komisije, na katerem bodo proučili ukrepe za stabilizacijo cen surovin.

Tretje vprašanje, o katerem so sprejeli sklepe, pomeni korak naprej in se nanaša na vskladitev gospodarske in socialne dejavnosti ZN ter njihovih specializiranih agencij. Vtem ko je v prejšnjih razpravah o tem vprašanju večsah prišlo do izraza prizadevanje, da bi to dejavnost zžill, so se letos vse delegacije zavzemale za njeno okrepitev.

Namestnik vodje jugoslovanske delegacije na tem zasedanju dr. Sergije Makiedo je ob zaključku zasedanja izjavil, da je poteklo vlc napetemu mednarodnemu položaju v mirnem vzhodu in konstruktivnih razpravah. »Vse delegacije,« je rekel dr. Makiedo, »so se zavzemale za to, da bi čimveč vprašanj uredili kompromisno. Tako je bilo omogočeno sprejeti vrsto skupnih sklepov, med katerimi je treba zlasti poudariti resolucije o organizaciji in poslovanju posebnega sklada ZN, sklep o zboljšanju dela komisije za mednarodno trgovino s surovinami, resolucije, katerih cilj je vskladiti celotno gospodarsko in socialno dejavnost ZN ter njihovih specializiranih agencij in določeno število resolucij, ki se nanašajo na zboljšanje socialnih pogojev na svetu.«

Znašli smo se v zagati. Dullesova magična politika na robu vojne grozi, da bo pripeljala ZDA in Washington skupaj z njunima zahodnima zaveznikoma do tiste točke, s katere ni več vrnitve. Lippmann priznava, da se »ne Libanon ne Jordan ne moreta stabilizirati in tudi ne zavarovati brez široke ureditve tega problema, ki bi presegala okvire njunih meja. To je edina zdrava in pametna pot. Sodeč po nekaterih poročilih London in Washington ne nasprotujeta nevtalizaciji Libanona. Zato bi bilo logično, da bi se ta nevtalizacija razširila tako, da bi zajela ves Srednji vzhod in ga spremenila v vmesni pas, ki ne bi bil povezan z bloki, za katerega nedotakljivost pa bi jamčila oba bloka. Samo tako bi lahko zagotovili stabilnost in varnost tega eksplozivnega področja sveta. Toda če bi hoteli doseči ta cilj, bi morale izginiti vse vojaške zveze in sporazumi. Dullesa žal mika vnašati življenje v to mrtvo flocico.«

MEDNARODNA TRIBUNA

Indija o »bagdadski zvezi«

že zastarel, čeprav se mednarodna debata benega dvoma ni, da so mladi zavezniki Bagdadske zveze bolj zainteresirani na svojem razvoju, kakor na splošni vojaški pota. Določen smisel skupnega namena lahko nastane samo, če določimo skupne cilje, grupiranje sil za pomoč vsemu temu področju na gospodarskem torišču. Takšno grupiranje držav na sovjetskih mejah ne

bi bilo manj močno zato, ker je njegov glavni cilj gospodarski, ne pa vojaški.

»Indian Express« piše:

»Mržljivo Dullesovo prizadevanje, da bi oživil Bagdadsko zvezo, ni nepričakovano. Dvomljivo pa je, ali bo skupna deklaracija, ki so jo podpisali v Londonu predsedniki vlad dežel Bagdadske zveze in ameriški zunanji minister, koristila temu namenu. Bagdadska zveza brez Bagdada pomeni očitno anomalijo. To je Hamlet brez princa. Praktično namreč ukrepi Washingtona v Bagdadu, takšni kakršni so, pomenijo, da so ZDA sklenile vzeti pod svoje poročstvo vso zahodno Azijo, ker je bil Irak edini člen v tej »sevni verigi.«

Ko je Walter Lippmann komentiral uspeh Dullesove politike na Srednjem vzhodu, je pisal:

»Znašli smo se v zagati. Dullesova magična politika na robu vojne grozi, da bo pripeljala ZDA in Washington skupaj z njunima zahodnima zaveznikoma do tiste točke, s katere ni več vrnitve. Lippmann priznava, da se »ne Libanon ne Jordan ne moreta stabilizirati in tudi ne zavarovati brez široke ureditve tega problema, ki bi presegala okvire njunih meja. To je edina zdrava in pametna pot. Sodeč po nekaterih poročilih London in Washington ne nasprotujeta nevtalizaciji Libanona. Zato bi bilo logično, da bi se ta nevtalizacija razširila tako, da bi zajela ves Srednji vzhod in ga spremenila v vmesni pas, ki ne bi bil povezan z bloki, za katerega nedotakljivost pa bi jamčila oba bloka. Samo tako bi lahko zagotovili stabilnost in varnost tega eksplozivnega področja sveta. Toda če bi hoteli doseči ta cilj, bi morale izginiti vse vojaške zveze in sporazumi. Dullesa žal mika vnašati življenje v to mrtvo flocico.«

Zadnji sestanek »bagdadske« zveze v Londonu

Indijski tisk komentira sestanek »Bagdadske« zveze in poudarja gledišče, da bi morale zahodne države uvideti, da je ne-realno nadaljevati politiko »Bagdadske« zveze. Po mnenju indijskih časnikov bi se morali ZDA in Velika Britanija na nov način lotiti problemov Srednjega vzhoda.

Povzemamo v krajših izvlečkih nekaj komentarjev indijskega tiska.

»Hindustan Times« piše:

»Na sestanku Sveta Bagdadske zveze v Londonu je nastalo vprašanje, ali bo Bagdadska zveza nekaj vmesnega ali pa bo predstavljala diskreditirano orožje, ki je izgubilo svojo prejšnjo ostrino. Takšna zveza nima več veljave kot protiutež Kairu; takšna zveza sploh ne more več zagotoviti dobav nafte s Srednjega vzhoda; kar pa kadeva njen glavni cilj — namreč zgraditev čvrstega oporišča proti severnemu sosеду, ga je znatno oslabilo premikanje temeljev v zaledju. Istočasno je bilo moč samo pričakovati, da bodo na sestanku v Londonu napeli vse sile, da bi dobila fasada novo lice. Celo če takšne smeri niso narekovali razlogi ugleda, bi glavne zmagave zahodne (zlasti ameriške) politike izključile sleherno drugo alternativo. Henry Kissinger, pisec člankov, ki ima v ZDA velik vpliv na politične odločitve, je poudaril, da je glavna slaba stran ameriške politike v tem, da je v znamenju »iskanja« metodološke gotovosti, ki pušča določeno praznino med veliko strategijo in posebnimi problemi. Zato je bilo zmerom težko vkladiti taktiko z novimi položaji, tako da si že od nekdanj prizadevanj govoriti o najrazličnejših kategorijah nedavnih kriz, izvmemši eno«.

Spričo takšnih okoliščin odgovarjajo na sovjetske pogoje v pogojih položaja, ki je

zda s sprožil sklep ECOSOC, da obnovi komisijo. Med njenimi člani je tudi predstavnik Jugoslavije. Se važnejše pa je, da je za začetek prihodnjega leta predvideno posebno zasedanje komisije, na katerem bodo proučili ukrepe za stabilizacijo cen surovin.

Tretje vprašanje, o katerem so sprejeli sklepe, pomeni korak naprej in se nanaša na vskladitev gospodarske in socialne dejavnosti ZN ter njihovih specializiranih agencij. Vtem ko je v prejšnjih razpravah o tem vprašanju večsah prišlo do izraza prizadevanje, da bi to dejavnost zžill, so se letos vse delegacije zavzemale za njeno okrepitev.

Namestnik vodje jugoslovanske delegacije na tem zasedanju dr. Sergije Makiedo je ob zaključku zasedanja izjavil, da je poteklo vlc napetemu mednarodnemu položaju v mirnem vzhodu in konstruktivnih razpravah. »Vse delegacije,« je rekel dr. Makiedo, »so se zavzemale za to, da bi čimveč vprašanj uredili kompromisno. Tako je bilo omogočeno sprejeti vrsto skupnih sklepov, med katerimi je treba zlasti poudariti resolucije o organizaciji in poslovanju posebnega sklada ZN, sklep o zboljšanju dela komisije za mednarodno trgovino s surovinami, resolucije, katerih cilj je vskladiti celotno gospodarsko in socialno dejavnost ZN ter njihovih specializiranih agencij in določeno število resolucij, ki se nanašajo na zboljšanje socialnih pogojev na svetu.«

Dr. Makiedo je nadalje rekel »Jugoslovanska delegacija je aktivno sodelovala pri obravnavanju malone vseh važnejših vprašanj. Mi smo zlasti poudarili potrebo, da bi ZN sprožili učinkovitejšo akcijo za stabilizacijo mednarodne izmenjave surovin in za finansiranje gospodarskega razvoja. S podobnimi zahtevami so nastopili tudi predstavniki nezadostno razvitih dežel. Seveda so vse to zahteve, katerih izpolnitev terja precej časa, za zdaj pa smo lahko zadovoljni, ker sklepi, ki jih je sprejel ECOSOC, vsekakor pomenijo korak naprej v dejavnosti ZN na gospodarskem torišču.«

MIMO BLEDA V BOHINJ

Nekatere primerjave med obema »bisero-ma« Gorenjske — Kaj turista privlači v enem in kaj v drugem kraju — Bohinjčani, žičnica na Vogel in podaljšanje sezone

Turistična sezona se bliža višku in letošnja se vedno bolj polni. Tudi v »jugoslovanski Svicci« — na Gorenjskem — je mnogo domačih in tujih letoviščarjev. Bled in zlasti Bohinj sta po podatkih za junij zabeležila znaten porast turističnega prometa v primerjavi z istim mesecem lanskega leta. Seveda ta napredek ni prišel sam od sebe: tamkajšnji turistični delavci so v zadnjem letu mnogo napravili, predvsem pa so omogočili gostom — tako tujim kot domačim — cenejše in zanimivejše letovanje. Stevilke nam kažejo, da so bili pri tem Bohinjci razmeroma precej uspešnejši od svojih sosedov. Nekateri pa mislijo, da jim je k temu uspehu precej pripomogel okus gostov, ki si čedalje raje izberejo mirnejši in nekoliko cenejši Bohinj. Primerjaj-

ži in Nemci, od domačinov pa Srbi. Obisk postopoma narašča vzporedno s turistično sezono. Tako so imeli maja in junija letos na Bledu največ gostov v primerjavi z vsemi povojnimi leti, njih število pa je močno padlo ob koncu junija, predvsem zaradi slabega vremena.

● V Bohinju sedaj zelo težko dobiš prenočišče, če ga nisi vnaprej rezerviral. Hoteli so popolnoma polni, privatniki pa so tudi že oddali svoje sobe in se celo utesnili. Vse hotelske sobe so rezervirane že do 25. avgusta. Medtem ko imajo v Bohinju sedaj večino domačini, pa pri rezervacijah prednjačijo skupine tujcev. V takem položaju si turisti pomagajo s šotori, ki so kar posejani na obeh bregovih jezera. Škoda pa je, da v Bohinju se sedaj niso uredili nobenega pravega prostora, ki bi bil namenjen nalašč za taboreenje in temu primerno opremljen. Tako si gostje pač postavijo šotore, kjer se jim zdi, pogosto celotik ob jezeru, kar je bohinjsko turistično društvo letos upravičeno prepovedalo. Razen urejenega campinga potrebuje Bohinj za svoj razvoj še najmanj en hotel in dobro cestno zvezo z Bledom, saj je cesta Bled-Bohinj izredno slaba in nujno potrebna ne samo

ki kaže, da letos od maja do septembra na Bledu ne bo dneva brez posebne večerne prireditve.

● Bohinj je v tem pogledu skladno s svojo naravo mnogo mirnejši. Gostje se lahko zabavajo s čolnarjenjem, jadranjem (vožnja z motornim čolnom je seveda prepovedana), pet večerov v tednu pa jim igra na verandi hotela »Zlatorog« za ples in razvedrilo mali jazz-orkester pod vodstvom Mateja Grma — vendar le do 11. zvečer; potem je v Bohinju tema in popoln mir...

● Skupna ugotovitev za Bled in Bohinj je, da so turistične razmere v sezoni zadovoljive. Kaj pa pred sezono? Tu so seveda glavni problem dnevne cene. Blejske cene so nekoliko nižje od lanskih, kljub temu domači turist v blejskem hotelu ne more dolgo vzdržati. Zato mora biti iznajdljiv. Prenočišče v privatnih sobah večinoma od 150 do 250 dinarjev, hrana v nekaterih lokalih (gostilna Ambrožič, Blegoš, Union) pa tudi ni dražja od 500 dinarjev. To pa so že dosegljive številke. Tudi se ni bati, da bi privatnih sob zmanjkalo, saj je registrirano 550 »turističnih« postelj, z utesnitvijo v silo pa bi jih pridobili še 400. Blejska občina tudi s svoje strani skrbi za razvoj »privatnega turizma«, saj je letos dala skoraj 6 milijonov dinarjev posojila privatnikom za ureditev tujskih sob.

● Bohinjčani pravijo, da lahko računajo na podaljšanje sezone šele, ko bo zgrajena žičnica na Vogel. Dela so že začeli, vendar sami nimajo dovolj sredstev, saj gre za približno sto milijonov dinarjev. Žičnica bi bila dolga 1500 metrov in bi imela 1000 m višinske razlike. Potem bi trajala zimska sezona v Bohinju od novega leta pa do konca aprila, saj bi bila žičnica namenjena predvsem smučarjem, ki imajo na Voglu idealne terene. Po drugi strani bi bilo mogoče podaljšati bohinjsko sezono do konca septembra saj je v zgodnji jeseni tam najprijetnejše in je tudi vreme v tem času najbolj stalno.

Is klopčiča teh površnih primerjav lahko potegnemo rdečo nitko. Cimprej bo treba izdelati perspektivni načrt za razvoj turizma, ki naj bi obvaroval Bled in Bohinj kot nasprotna pola strnjene celote in jima ostro začrtal razvojno smer: Bled naj postane svetovno modeno letovišče s hoteli, komfortom, zabavišči, nočnim življenjem in seveda temu primernimi cenami. Bohinj pa naj ubere mirnejšo pot in naj nudi letoviščarjem predvsem dobro hrano, mir in počitek. Gostje pa naj bi imeli čimboljše možnosti, da preživijo nekaj časa v obeh krajih. S. P.

V JESENISKI ZELEZARNI RAZMISLJAJO:

Obratni ali grupni delavski sveti

V Železarni Jesenice so imeli do leta 1953 razen centralnega delavskega sveta še obratne svete, ki so imeli seveda le posvetovalne pravice. Kasneje pa so delavsko upravljanje v tovarni reorganizirali. Izvolili so delavske svete za posamezne grupe obratov, vendar ta reorganizacija ni bila dosledna, ker so hkrati obdržali tudi še nekaj obratnih svetov. Življenje pa je začelo sčasoma opozarjati, da tudi taka ureditev ne ustreza. Letos so zato v železarni začeli razmišljati o ponovni reorganizaciji organov upravljanja. Sedanjim grupnim in preostalim obratnim svetom so podaljšali mandatno dobo do 15. oktobra, dotlej pa proučujejo nove predloge.

Vsa debata se suka doslej okrog vprašanja: obratni ali grupni delavski sveti.

V tovarni sodijo, da so tako obratni kakor tudi grupni delavski sveti prispevali marsikaj pozitivnega, da so z analiziranjem drobnejše problematike ugodno vplivali na povečanje proizvodnosti dela, da so prispevali centralnim organom upravljanja marsikaj predlog in podobno. Zato smatrajo, da bi bilo treba te izvore pobud v primerni obliki ohraniti. Hkrati pa v nekaterih krogih kolektivna prodira mnenje, da bi kazalo namesto grupnih uvesti spet obratne delavske svete.

Po teh mnenjih bi bili obratni delavski sveti uspešnejši kakor pa grupni, ker bi bili bližje proizvajalcem in bi obravnavali povsem

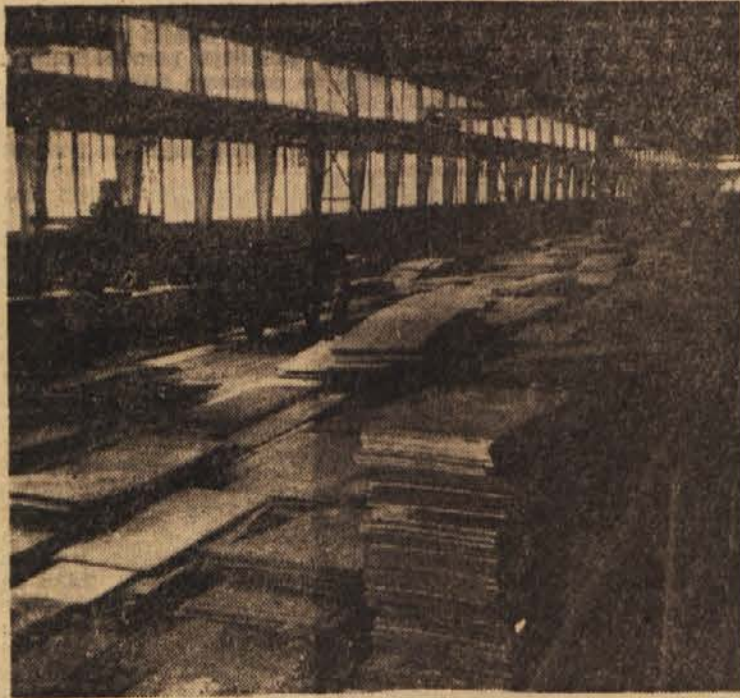
konkretno problematiko, ki se pojavlja v obratih. Grupni delavski sveti pa, tako jim nekateri očitajo, niso obravnavali vseh obratov enako; omejevali so se preveč samo na nekatere obrate, druge pa so zanemarjali. So pa bolj živovarili kot živeli, saj so v bistvu urejali samo tisto, kar je pravzaprav pristojnost posameznega šefa grupe obratov. Razen tega tudi niso bili v ustreznih stikih s centralnimi organi upravljanja, ki njihovih predlogov pogosto sploh niso obravnavali. Eden izmed najuspešnejših grupnih svetov je v martinarni, vendar je ta v bistvu pravzaprav obratni delavski svet.

Pristaši ponovne uvedbe obratnih delavskih svetov smatrajo, da bi sveti lahko prevzeli pomembno vlogo v delavskem upravljanju v železarni. V prihodnosti bi, denimo, upravljali s sredstvi za vzdrževanje, ki bi jih centralni delavski svet, razdelil na posamezne obrate. Podobno bi lahko upravljal z delom dohodka, pač pa, v sorazmerju s tem, koliko je posamezen obrat ustvaril dohodka itd. Seveda bi tudi obratni sveti delovali in odločali le v okviru smernic in sklepov centralnega delavskega sveta in upravnega odbora, kajti sicer ne bi bilo moč voditi v podjetju enotne politike.

Ta mnenja pa se križajo z nekaterimi drugimi stališči. Slišati je namreč tudi sodbje, da niti obratni niti grupni delavski sveti ne morejo odigrati pomembnejše vloge, ker nimajo materialne

osnove ter bi bili zato spet mrtvo-rojeni ali pa vsaj slabokrvni otroci. Tudi v železarni sami pravijo, da bo moč, denimo, knjigovodsko službo, ki je razmeroma še nerazvita, šele v nekaj letih toliko izpopolniti, da bo možno obravnavanje po posameznih obratih. Tisti, ki ne osvajajo predlogov niti bi ponovno uvedli obratne delavske svete, sodijo, da bi name-

sto tega kazalo raje okrepiti delo sindikalnih organizacij v obratih, hkrati pa (s tem se pa strinjajo vsi) še bolj razviti obliko dela po komisijah pri centralnem delavskem svetu, ki so se že dobro uveljavile. Vsekakor pa bo šele nadaljnja debata o tem problemu, naslonjena na še temeljitejša proučevanja, lahko rodila končen, najustrenejši predlog. M. Z.

V valjarni pločevine

Prijeten je izlet s čolnom po jezeru v Bohinju

Uvažati ali proizvajati opremo?

Uvoz opreme naglo narašča, medtem ko so zmogljivosti domače strojegradnje povečini nezadostno izkoriščene. Pogoji za zmanjšanje uvoza: pocenitev in izboljšanje domače strojegradnje ter njena boljša povezanost z drugimi gospodarskimi panogami

V prvih štirih mesecih letošnjega leta se je uvoz opreme malone podvojil v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta — njegova vrednost se je povečala od 8,6 milijard na 16,6 milijard din. Uvoz opreme še nadalje narašča in vse kaže, da bo do konca leta presežen planirani obseg.

Takšen tempo uvoza je spet spravil na dnevni red vprašanje: uvažati opremo ali jo proizvajati. Za odgovor ni treba dolgo razmišljati: potrebna je pogumnejša, jasnejša in doslednejša preučištev na proizvodnjo opreme v naših industrijskih podjetjih, ki so si v zvezi z velikanskim težavam že pridobila določen ugled tudi na tujem trgu. Nesprejemljivo je na primer položaj, da so pri nas zmogljivosti strojegradnje nezadostno izkoriščene, hkrati pa uvoz opreme nenehno narašča.

Uvozu opreme se ne moremo docela odpovedati, ker strojegradnja še ne proizvaja vsega, kar potrebujemo. Vendar je treba uvoz opreme spraviti v okvir potreb in možnosti. Da bi to dosegli, je potreben predvsem dolgoročni program proizvodnje opreme za domače potrebe, ki bi bil podrobno izdelan in v katerem bi bilo natančno predvideno kaj, koliko in v kakšnem roku lahko domači proizvajalci izdelajo.

Naše gospodarske organizacije bodo kupovale raje domačo opremo, vendar mora biti ta cenejša od uvožene. Ni treba podcenjevati možnosti domače industrije, da zmanjša proizvodne stroške v strojegradnji, zboljša kakovost in poveča izbiro. Dokler bo oprema in ostalo pri nas izdelano in inve-

sticijsko blago znatno dražje od tujega, se bodo gospodarske organizacije le težko odločile za nakup domačih proizvodov. Od tod izvirajo tudi naloge naše strojegradnje.

Na mnogih sestankih je slišati na račun podjetij pripombe, da se raje usmerijo na uvoz, kakor na nakup domače opreme. Predstavniki teh podjetij poudarjajo, da bodo kupovali doma, če bo naša oprema cenejša in kvalitetnejša od tuje. V zvezi s tem navajajo takšne primere: uvožena parna lokomotiva stane 21,4 milijona din, doma izdelana pa 27,8 milijonov; električna peč za kaljenje stane 3, uvožena pa 2 milijona din; uvožena transformatorska postaja stane povprečno 39 milijonov, domača pa 48,3 milijona din.

Zato interesenti plačilne bilance in gospodarstvo v celoti zahte-

vajo, da ravno letos vsestransko izkoristimo vse možnosti, da bi gospodarske organizacije svoje potrebe po opremi, strojih in podobnem krile predvsem doma. Toda domača strojegradnja mora proizvajati ceneje in kvalitetneje, razen tega pa je med njo in drugimi gospodarskimi panogami treba doseči čimtesnejše sodelovanje. Gostinstvo je na primer prisiljeno vse svoje potrebe kriti z uvozom, a ravno s tem blagom ni zadovoljno. Po drugi strani pa ima domača strojegradnja proste zmogljivosti. Takšne primere bi lahko našli. S cenejšo in kvalitetnejšo proizvodnjo z neposrednejšim sodelovanjem z vsemi gospodarskimi organizacijami, ki potrebujejo opremo in investicijsko blago, si bo lahko domača strojegradnja zagotovila trajnejše perspektive za učinkovitejšo izkoriščanje svojih zmogljivosti. (Pres-servis).

Z ABELEŽENO

Izgubljeno tržišče

Dvomesečen zastoj v izvozu čevljev zaradi dobro mišljene, vendar premalo premišljene prepovedi izvoza — Ali se bodo podobni primeri še ponavljali?

V poročilu o gibanju proizvodnje v mariborskem okraju v prvih mesecih letošnjega leta je med drugim omenjeno, da se v Tovarni čevljev Maribor pripravili pred prepovedjo izkopičila večja zaloga obutve, ki je bila namenjena za izvoz. Na upravi omenjenega podjetja smo izvedeli o tem naslednje:

Tovarna čevljev se trudi, da bi obutev tudi izvažala in tako prispevala k izboljšanju naše plačilne bilance. Delovni kolektiv je navezal stike z angleškimi in poljskimi uvozniki čevljev. Angleški uvozniki čevljev so poslali v Tovarna čevljev v Maribor svojega zastopnika, ki se je prepričal o kakovosti čevljev in sodeloval pri izdelavi vzorcev po okusu angleških potrošnikov. Po temeljitih pripravah je delovni kolektiv sklenil pogodbe za točno dogovorjeno količino določenih vrst obutve, ki jo je treba pošiljati po določenih rokih. Nato je začel izdelovati naročeno obutev serijsko, kajti po vsakem vzorcu je bilo treba narediti več tisoč parov čevljev. Tudi poljski uvozniki so naročili velike količine obutve po posebnih vzorcih, ki ustrezajo željam njihovih potrošnikov.

Angleški in poljski trgovci in potrošniki so bili s pošiljkami zadovoljni. Pozimi pa so naši organi prepovedali izvoz čevljev. Namen prepovedi je bil dober, namreč da bi se naše tržišče boljše založilo s čevlji, v praksi pa je povzročil težave delovnim kolektivom in tudi potrošnikom, ki koristil toliko, kot bi po predvidenih morali. Čevlji, pripravljeni za izvoz na Vzhod in Zahod, so obležali v skladiščih — v oseh podjetjih, ki so delala za izvoz, okrog 220.000 parov — ker jih naši potrošniki niso marali. Potrošniki v različnih drža-

vah imajo različen okus, kar bi pri prepovedi izvoza morali upoštevati. Šele po dveh mesecih so med drugim omenjeno, da se je lahko izvozili čevlje, ki so jih pripravili pred prepovedjo izvoza.

Prepoved izvoza čevljev ni povzročila težav le delovnim kolektivom, ki so imeli zaradi nje del obratnih sredstev zamrznjenih v skladiščih, temveč je škodovala tudi nadaljnjemu izvozu. Angleži so zelo občutljivi za točnost. Na osnovi pogodb z dobavitelji so onesli čevlje v nove kataloge, preden so jih imeli v svojih skladiščih. Kataloge so razposlali, čevljev pa zaradi naših zapore izvoza niso dobili. Zato so se zahačili na dosteljnejši uslužnost in pripomnili, da tako ne marajo trgovati. Tržišče smo izgubili, čeprav je Tovarna čevljev Maribor dosegla s kakovostnimi izdelki boljše ceno kot dobavitelji iz drugih držav. Nekoliko laže so pomirili zaradi zastoja pri dobavi čevljev Poljaki, ki še naprej sprejemajo našo obutev.

Tovarna čevljev Maribor sedaj poizkuša ponovno osvojiti izgubljeno tržišče v Angliji. Morda ji bo uspelo. Toda če se ne ponovi podoben primer, kot smo ga opisali, potem gotovo nikoli več.

Nesolidnega trgovanja in kršenja pogodb, čeprav zaradi »višje« sile, se je treba izogibati ne samo v trgovini s čevlji, temveč pri vsem izvozu, najbolj pa seveda pri izvozu takšnega blaga, ki ga je treba pripraviti po okusu tujih kupcev, in pri blagu, ki ga bo po nekaj tednih spet dovolj za tuja tržišča. Izvozne količine je treba regulirati ob sklepanju pogodb in ne s kasnejšimi ukrepi ovirati izpolnjevanja oboznosti. J. P.

Za čimprejšnjo modernizacijo kmetijstva

Prva seja OLO Ljubljana po priključitvi dela bivšega trboveljskega okraja — Na dnevnem redu poročilo o delu Sveta za kmetijstvo v letu 1957

Ljubljana, 1. avgusta. — Danes dopoldne je imel v sejni dvorani Magistrata Okrajni ljudski odbor Ljubljana prvo redno sejo po priključitvi dela trboveljskega okraja k ljubljanskemu. Oba zborna sta najprej na ločenih sejah poslušala poročilo verificacijske komisije o izvolitvi ljudskih odborov v nov okrajni odbor, sledila je prisega novoizvoljenih odborov OLO, nakar so izvolili predsednika odbora ter stalne odborniške komisije. Na skupni seji obeh zborov so odborniki ponovno izvolili za predsednika novega OLO Ljubljana dr. Marijana Dermastio. Z izvolitvijo treh podpredsednikov OLO, skupnih odborniških komisij ter imenovanjem članov v 18 svetov okrajnega ljudskega odbora, se je novi ljudski odbor konstituiral in pričel redno delo.

Najprej so odborniki poslušali poročilo Sveta za kmetijstvo o delu sveta v letu 1957. Lani je kmetijska proizvodnja presežala po planu predvideno proizvodnjo za 4 %, kmetijska posestva pa za 8 %.

pomenki

Rdeči bliski za oblaki...

Bralka Tatjana M. iz Ljubljane je včeraj obvestila, da je v četrtek zvečer okrog 21. ure opazila neko čudno rdečo svetlobo za oblaki, okrog katerih se je vseprek bliskalo. »Ne vem, kaj naj bi to pomenilo. Prepričana pa sem, da so ta nevsakdanji pojav opazili tudi drugi ljubljanci. Morda bi lahko potvrdili vi.« je Tatjana M. zaključila svoje sporočilo.

...so napovedali poslabšanje vremena

Povprašali smo na sinoptičnem oddelku Hidrometeorološkega zavoda LRS in izvedeli:

»Poljav, po katerem povprašujete, je pravzaprav reden dogodek v hudi vročini, kakršno imamo te dni. Zaradi posebnih toplotnih razmer namreč pride do razelektritev v zraku, kar se kaže v bliskanju; torej zdaj močnejšem, zdaj šibkejšem svetilkanju za oblaki. Nasploh lahko povemo, da takšne razelektritve kažejo na poslabšanje vremena. (Gle) vremensko napoved na prvi strani, op. ur.)«

V »žimi« je gorelo

V četrtek ob 12.45 je spet zabrnal telefon pri ljubljanskih poklicnih gasilcih. Iz podjetja »ŽIMA« v Ružnicah pri Ljubljani so sporočili, da je prišlo do požara v delavnici njihovega podjetja.

Do prihoda gasilcev so delavci ogenj še pogasili. Kakor je ugotovila posebna komisija, je prišlo do požara sprico kratkega stika v stroju za trganje volne. Ker je pogorela le majhna količina odpadne žime, je gmotna škoda malenkostna. —MG

Spet dve žrtvi Save

V Savi med Hraštnikom in Trbovljami je včeraj dopoldne okrog 15.30 utonili 23-letni rudar hrastniškega rudnika Franc Videc. Ponesrečen je bil v Savini v bližini pripravljal valovom. Prav to je zanj postalo usodno. Prišel je vrtnec, ki ga je v hipu potegnil vase. Ker je Sava tam kaj zelo kalna ter deroča, mu tudi tovariši niso mogli pomagati, saj sploh ni prišel več na površje.

Eden izmed delavcev s kmetijskega posestva Smidčnik je še v popoldne zvečer obvestil postajo LM Medvode, da je z mestu pri Valburški (novi) most preko Save pri Smidčniku skočil v Zbiljsko jezero nek neznanec. Postaja LM Medvode je obvestila ljubljanske poklicne gasilce, ki so naslednjega dopoldneva skratki tri ure preiskovali vsako dno. vendar trupla niso mogli najti. —MG

24 mrtvih KOLESARJI! 396 telesno poškodovanih

kolesarjev pri cestno prometnih nesrečah v 1 letu ZAKAJ?

7 mrtvih	96 poškodovanih
6 mrtvih	59 poškodovanih
5 mrtvih	88 poškodovanih
3 mrtvi	44 poškodovanih
2 mrtva	45 poškodovanih
1 mrtva	35 poškodovanih
29 poškodovanih	

PROMETNA LJUDSKA MILICA OKRAJA LJUBLJANA

PAZI! JUTRI SI LAHKO TI NA VRSTI

vesnic in sadovnjakov ter ustanavljanju sadjarskih skupnosti. Vsem zgoraj omenjenim uspehom so mnogo pripomogla razna nagrajevanja v kmetijstvu, medsebojna tekmovanja itd.

Z USEPOM SE NE MOREMO BITI ZADOVOLJNI

V razpravi je bilo ugotovljeno, da smo teh uspehov sicer lahko veseli, ne moremo pa biti z njimi zadovoljni, ker smo šele na začetku poti uvajanja hitreje in ekonomičnejše kmetijske proizvodnje, pri čemer morajo prav kmetijska posestva imeti največji vloga. Danes lahko še vedno

ugotovimo, da kmetijska posestva delajo s prevelikimi režijskimi stroški, zato tudi cene kmetijskih proizvodov niso v skladu z ekonomsko zmogljivostjo proizvajalca. Nujno je treba preiti na specializirano proizvodnjo kmetijskih posestev s pridelki, ki so za njih najbolj ugodni. Danes se na naših posestvih še vedno ukvarjamo z najrazličnejšimi kulturami, namesto da bi uvedli gojenje tiste kulture, ki jo narekujejo pogoji in potrebe kraja.

Sedaj dela v kmetijstvu na področju Slovenije 1 delavec na 4 hektarjih, v Ameriki je ta odnos 1 delavec na 40 hektarjev, v privatnem sektorju pa pride en delavec celo na 2 hektara 60 arov.

Na današnji seji je ljudski odbor sprejel tudi sklep o ustanovitvi investicijske grupe za rekonstrukcijo križišča Titove in Celovške ceste z železnico ter o ustanovitvi stalnega koordinacijskega odbora za reševanje in rekonstrukcijo ljubljanskega železniškega vozlišča.

M. G.

Prijetno bo delati v novih prostorih

Nove delavnice Kovinskega podjetja v Ribnici so že skoro dograjene. Podjetje je v bližini železniške postaje, kar bo zelo ugodno pri dobavi in odpremi izdelkov. Novi prostori sestojijo iz glavne hale, to je velike in svetle dvorane, orodjarne, skladišča materiala, varilnice, kovčnice, sanitarnih prostorov, garderobe in pisarne. Velika okna v teh delavnica pa bodo dajala dovolj svetlobe in zraka.

Cepprav še niso končali vseh del, že izdelujejo traktorske prikolice, ki so zelo praktične in je med interesi veliko zanimanje zanje. V delu imajo sto takih prikolice za Kmetijsko proizvodnjo zvezo v Zalcu. Podjetje bo zaposlilo okrog 50 delavcev, v starih delavnicah pa bodo še naprej opravljali uslužnostna dela.

Vrste koles ob pločnikih in hišah zgovorno dokazujejo, da je Ljubljana mesto kolesarjev

Ljubljana — mesto kolesarjev

Svojevrsna akcija prometnega odseka TNZ v mestu, ki šteje nad 50.000 kolesarjev

Ljubljana je dobila vzdevek — mesto kolesarjev, čeprav po cestah in ulicah malone brez prestanka polze pravcarke reke motornih vozil. Toda vzlic številni in vsebolj naraščajoči motorizaciji je vzdevek vendarle povsem upravičen.

Po vsej Sloveniji vrtil pedale skoraj pol milijona kolesarjev, samo v Ljubljani pa jih je nič manj kot petdeset tisoč. Čeprav se zdi ta precej visoka številka, je vendarle resnična.

V Ljubljani malone ni hiše, kjer ne bi imeli vsaj enega kolesa. V Ljubljani je kolo pravcarke ljudsko vozilo.

Na Nizozemskem — ta dežela namreč slovi, da ima največ kolesarjev na svetu — so izračunali, da pride povprečno eno kolo na 2,6 prebivalca. Po neuradnih podatkih lahko predvidevamo, da bo Ljubljana — če se bo kolesarski promet še naprej tako uspešno razvijal — kaj kmalu imela svetovni rekord, kot mesto z največjim odstotkom kolesarjev.

V naraščajočem prometu so neprevidni kolesarji vse čišče kamen spotike, dasiravno so v večini. Menda jim posvečamo še vse premalo pozornosti, saj je kolesarskih zvez v našem mestu še vedno premalo.

Res pa je, da kolesarji zakrivajo največ prometnih nesreč. Neudarno zavijanje prek ceste, brez nakazovanja spremembe smeri, vzporedna vožnja, brezglavo divjanje po cestah je nemalokrat za prenekaterega kolesarja usodno. V minulem letu so pri nas ko-

lekarji zakrivali preko 400 prometnih nezgod, v katerih je bilo 24 mrtvih in 396 laže in huje poškodovanih.

Te dni so na prometnem odseku TNZ pripravili svojevrsno akcijo, s katero naj bi opozorili kolesarje na nevarnosti, ki prete na cestah. Danes bodo po vsej Ljubljani razdelili 20.000 majhnih letakov, ki so namenjeni kolesarjem in ki nazorno opozarjajo, kako usodno se lahko konča neprevidna vožnja.

Skoraj ne mine dan, da ne bi zabeležili prometne nezgode po kolesarjevi krivdi

lesarji pripravili preko 400 prometnih nezgod, v katerih je bilo 24 mrtvih in 396 laže in huje poškodovanih.

Te dni so na prometnem odseku TNZ pripravili svojevrsno akcijo, s katero naj bi opozorili kolesarje na nevarnosti, ki prete na cestah. Danes bodo po vsej Ljubljani razdelili 20.000 majhnih letakov, ki so namenjeni kolesarjem in ki nazorno opozarjajo, kako usodno se lahko konča neprevidna vožnja.

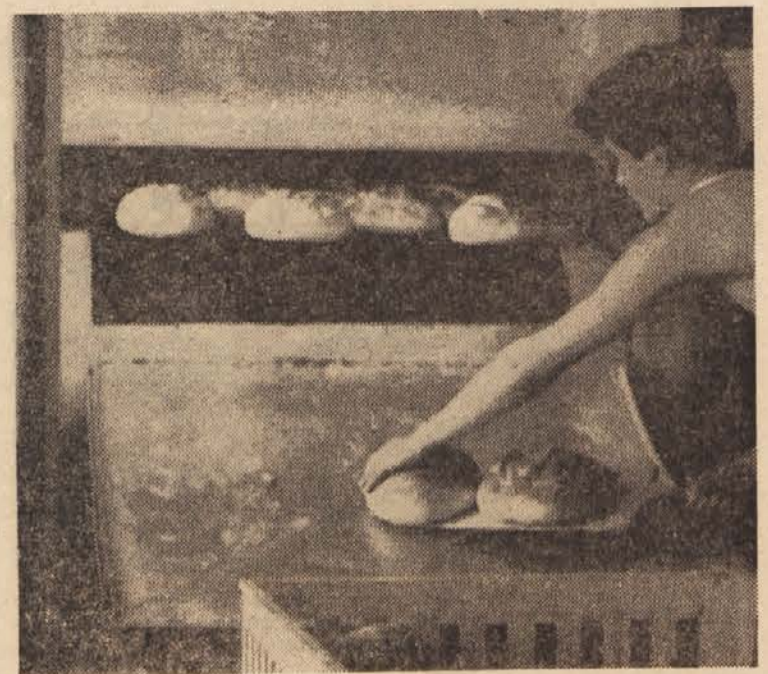
Ob 7.30 uri v četrtek je prišlo v naselju Drenov grič do huje nesreče, ki jo je povzročila nepremišljena kolesarka S. M. Omenjena je klub zvočnemu opozorilu voznika osebnega avtomobila tik pred njim zavila levo preko ceste. Voznik se je, da bi preprečil nesrečo, umaknil skrajno na levo stran ceste in se zaletel v hišo. Kolesarka S. M. je pri padcu dobila huje telesne poškodbe, na avtomobilu pa je za 150.000 din škoda.

ZARADI NEPREVIDNOSTI V BOLNICO

Zopet je bil kolesar tisti, ki je povzročil na križišču Subičeve in Titove v četrtek ob 10. uri nesrečo. Tik pred motoristom B. B. je zavil levo preko ceste in tako motorist kljub zavijanju ni mogel preprečiti trčenja. Kolesarja so zaradi huje poškodbe takoj odpeljali v bolnišnico, kjer so mu za 5000 din škodo. Upamo da bo ta nesreča spametovala S. S., da ne bo več takoj zavil preko ceste.

OTROK POD KOLESOM

V Gutsmannovi ulici je včeraj popoldan neprevidna 5 let stara M. M. pretrepla cesto, ne da bi se prej prebrala, če je ta prosta. Tako je prišla prav pred kolesarja, ki je deklico podir in je zadobil huje telesne poškodbe. Na kolesu je za 1000 din škoda.

Ta mesec je bilo v raznih podjetjih, delavnicah in skladiščih zaposlenih lepo število srednješolcev. Z delom so si zaslužili denar za taborjenja, letovanja in potovanja v avgustu. V novomeški pekarni sta se gimnazijca Jože Gričar in Zvone Pelko pošteno spotila pri veliki moderni peči, iz katere uro za uro drse hlebci za graditve avtomobilske ceste. Vendar, napor je poplačan s ti-sočaki, predvsem pa s prijetno zavestjo, da bosta do kraja počitnic živila »s svojimi sredstvi«... Na sliki: Zvone Pelko pri novi moderni peči novomeške pekarnice

Industrijska proizvodnja narašča

V ljubljanskem okraju je industrija v prvem polletju izpolnila že 49% letnega plana — Med podjetji, ki zaostajajo za splošnim razvojnim tempom, je tudi industrija gradbenega materiala, ki pa ima pogoje za znatno povečanje proizvodnje v drugem polletju

Ljubljana, 1. avgusta. — Včeraj dopoldne so imeli v prostorih OLO Ljubljana redno sejo člani okrajnega Sveta za industrijo. Razpravljali so o realizaciji proizvodnje v letošnjem prvem polletju ter o nekaterih problemih, med njimi o rekonstrukciji tovarne »Helios« v Domžalah.

Pregled statističnih podatkov o doseženi proizvodnji v letošnjem prvem polletju glede na plan kaže, da je bilo doslej realizirane 49 odstotkov proizvodnje. Na to je vplivala predvsem urejena preskrba industrije z električno energijo, prav tako s surovinami, ugodni tržni pogoji, uvajanje kooperacije med podjetji itd. Najugodnejši odstotek v izpolnjevanju plana kažejo predvsem tekstilna, živilska, papirna ter elektro industrija. Med najslabšimi je industrija gradbenega materiala, to pa gre na račun sezonske dela, ter da lahko pri-

čakujemo v drugi polovici znatno povečanje proizvodnje. Razen tega so še nekateri drugi problemi, ki jih bo treba urediti, če hočemo zagotoviti realizacijo načrtov o gradnjah. Prepoved nadurnega dela je povzročila, da so se mnogi zidarji začeli zaposlovati privatno. Temu je pripomogel tudi boljši zaslužek, ki ga nudijo privatniki. Z novimi dopolnitvami zakona o nadurnem delu je ta problem v glavnem odstranjen, kazalo pa bi razmisliti tudi o zaslužku, ki ga prejema zidarji.

G. M.

Bo zaleglo?

Še kar lagodno

Na dopustu me je ondan zaposleno spotoma v Ljubljano. Na Cankarjevi cesti sem srečal znanca, pa sem ga povabil na kratek klepet ob kozarčku pijače. Zavila sva v »Operno klet« na vrt.

Ob mizah je že sedelo nekaj gostov. Za navajena, da natakarka dolgo ne opazi gosta, sva se z znancom kar ob prazni mizi zatopila v razgovor. Šele čez 20 minut sva se spomnila, da še vedno ni bilo k mizi nobene natakarice. Ozrl sem se, tudi pri nekaterih drugih mizah so gostje zaman čakali, od kod se bo prikazal kak natakar. Eden izmed gostov si je pravkar sam nesei pijačo iz točilnice.

»Kajti sem slediti njegovemu zgledu. Nerodno mi je že bilo zaradi znanca, ki sem ga vendar povabil na kozarček — ter sem se sam stopil proti točilnici. Med vrati pa sem zdaj srečal natakarico.

»Tu na vrtu nič ne strčete? Ze dolgo čakamo!« sem dejal.

»Se ni pripravil. Prtov še ni na mizah,« je odvrnila in se obrnila.

»Pa prinesite na nepogrnjeno mizo!« sem dejal že za njo.

»Ob pol enajstih bo vse pripravljeno!« je rekla.

Iz lokala je res prišla še druga uslužbenka, ki je začela pripravljati prte.

Fogledal sem na uro. Bilo je četrta in enajst dopoldne. Vročina pasja, na gostilniškem vrtu pa prijetno hladno. Čemu ne bi že prodajal pijače? Ali pa naj bi nam vsaj nekoliko bolj razločili vzrok. Samo prti!

Vrnil sem se k mizi in predlagal, da bi si v tem turističnem centru Slovenije poskajala gostoljubnejši lokal.

—38—

Ostala je Lambretta S-8965

Po dolgotrajnem sistematičnem iskanju so končno našli motorista, ki je zakrivil hudo nesrečo in potem pobegnil

Nekaj minut po polnoči je minulo nedeljo na stalni službi 02 zabrnal telefon. Nek moški glas je razburjeno javil, da leži na Celovški cesti pri Traču krvavjen moški. Povedal je še, da ga je podiril neki motorist, ki pa je takoj po nesreči pobegnil.

Uslužbenec TNZ so se nemudoma odpravili na kraj nezgode. O motoristu, ki je zakrivil nesrečo, ni bilo nobenega sledu. Po dolgotrajnem preiskovanju cestista so med granitnimi kockami našli za noht veliko lupinico oddrgnjene laka, ki se je po vsej verjetnosti odkrutil od motorja. Očitno je tudi povedal, da je bil motor najbrž znamke Lambretta. Med nadaljnjim iskanjem so ob cesti našli še razbito motorsko ogledalo in kos gumijastega tepeha, ki je bil po vsej verjetnosti od storičevce Lambrette.

V naslednjih dneh so prek objave v radiu vztrajno iskali storilca. Prebrat zama. Uslužbenec TNZ so vendar s sistematičnim iskanjem v treh dneh so pregledali 56 Lambrett sive barve. Po neutruđenem iskanju je ostala le še Lambretta S-8965, ki je ni bilo moč izslediti. Po vztraj-

T. F.

MOZAIK USOD

ROMAN SAŠE VUGE »VETER NIMA CEST«

Novo ime, ki pa pravzaprav ni več tako novo: Saša Vuga.

Mlad pisatelj, ki pa pravzaprav ni več tako mlad: letnik 1930.

Literarni debut, ki pa pravzaprav ni več debut: pred tem je tiskal mladinsko zgodbo »Skorenjček Matevžek«.

Roman, ki pa pravzaprav tudi ni več (ali še) roman: »Veter nima ceste«.

O tem delu je že bila zapisa na bolj točna oznaka, kot je široki in zahtevni pojem roman. Namreč: mozaik slik iz sodobnega življenja, prepleten s pojavnimi retrospektivami v preteklost. Čustveno doživljena podoba veličine in bede, bolj bede kot veličine, tega časa in njegovih prav tako bolj bednih kot velikih ljudi, njihovih usod in tegob. Posamezne slike veže v ohlapno celoto vsem skupni nemir in nezadovoljstvo, ki jih silita v beg: beg iz življenja, ki ga živijo, četudi ni življenje, kamor se zatekajo, nič boljše, nič večje. Te celote ni vseskozi čutiti; posamezne slike mozaika izpadajo iz celotne podobe, tako da je bralec dostikrat v zadregi, kam naj da posamezne oblike, posamezne odlomke, ki ga vajenega nekega logičnega zaporedja slik, odvrtajo od začetne poti in spravljajo drugam, na nove ceste. Potem se neke zaveže, da tu ni jasne in tudi drugače ne začrtane poti, da ni neke kompozicijske razvojne linije, po kateri bi se varno potikal z junaki romana, da je to res le pisan, razgiban, živobarven mozaik, rahlo in nekonvencionalno se-

stavljen iz bežnih, mestoma sicer ostro skiciranih slik, ki naj govore vsaka za sebe in končno tudi kot celota o nekem pisateljskem hotenju in o nekem odnosu pisatelja do sveta in človeka. Mozaik, ki upravičeno nosi naslov: »Veter nima ceste«.

O tem mozaiku še tole: Če pravim mozaik, mislim pri tem na podobo, naslikano pred očmi in zavest bralca ne v stari obliki vsiljivo otipljivega realizma, v reportažni dolgočasnosti, ampak na podobo, ki ni tako zaznavna, toga, otipljiva, ki je pogosto dvignjena v neke surrealistične

tem sprašuje, kako da je Vuga našel toliko temnega, otožnega, žalostnega za svoj mozaik sodobnega življenja. Sam skuša z retrospektivami v vojni čas to nekako upravičiti in razložiti. Vojna je, kakor kaže, Vugi eden glavnih motivov in eno največjih doživetij. Ne doživlja je v njeni pošastni epiki, v dogodkih in v faktografskem slikanju teh dogodkov, temveč čustveno, prizadeto, kar je nedvomno globlje, pa tudi bolj tragično. To svoje dožemanje in doživljanje vojne, zraslo iz lastnih doživetij in iz mladostnih spominov, je prenesel tudi v svoje junake: nekatere je s tem kar prehuo obložil. Sicer pa je s temi ljudmi podobno kot z vsemi slikami, komponiranimi v Vugin mozaik: bolj jih čutimo, tudi take, kakršni naj bi bili, kot resnično vidimo pred sabo.

Ena izmed posebnosti pisanja Saše Vuge je njegov stil. Nekaj je bilo o tem že rečeno. K temu še tole: vse hvale vredno je, da se mlad pisatelj trudi za lep jezik, za lepe podobe, za novo, za izvirno, da ga ne zadovoljuje suhi, papirnati slog. Vuga ima posluh za jezik. Izbrusil si ga je pri ekspresionistih. Morda sem in tja prebogato obkladla stavke s podobami in primerami, mnogokrat ni vse izčiščeno, saj zapiše primerno bolj zato, ker mu je všeč kot iz resnične potrebe, tako da pripoved preveč zabriše, da že utruja. To bo moral z leti, kakor tudi vsebino, vsekakor doraziti. Nedvomni fabulistični pripovedni talenti, ki zdaj še same v pretiravanju zanikuje, bo treba obrzdati in vse skupaj speljati v strugo, ki se ji reče: dobra proza.

T. Pavček

Saša Vuga

sfero, kjer imajo večjo besedo barva, zvok, kjer govore predmeti ne o sebi, marveč skušajo ponazarjati življenje ljudi in njihove notranje stiske. Zal, je Vuga pri vsem tem precej nedosleden: niha med svojim hotenjem, med svojimi podobami in podobami vsakdanjega življenja; realne podobe ljudi iz realnega življenja pridvigne, zabriše, včasih celo deformira. Njim dodaja iz svojega; tako so si vsi ljudje v romanu močno podobni in vsi so, kar spet ni v stilu romana, statični: na zunaj se z njimi že zgodi to in ono, recimo bežijo sem ali tja, znotraj v njih pa se ne dogaja dosti novega: kakršne srečamo na začetku, take tudi ob koncu zapustimo. Vse podobe, vse retrospektive skušajo podati samo podobo ljudi, kakršni so že, kakršne je do zdaj napravilo življenje, o razvoju ni govora.

Največ se je Vuga zadržal v romanu pri opisu treh upokojenk, treh bednih malih bitij, katerih usode se iztekajo v prazno. To je zgodba treh prijateljic, treh povoženih in zavoženih življenj, kjer revščina in suhota zaudarjata po plesnobi in po brez haska ugašajočem življenju. Vuga jih riše z očitno simpatijo in hkrati prizadeto, še bolj tragično, kot je to najbrž v resnici, da je protest zoper tako življenje bolj jasen in glasen. Tudi moške osebe so precej podobne tem trem prijateljicam: tudi z njimi in v njih je ta majhnost, bednost, pretresljivost in žalost. Največ v Vasku, kjer so kompleksni najmočnejši, kjer je tudi sla po begu najmočnejša, četudi prav tako brezuspešna. Človek se pri

F. N.

MEDNARODNO PRIZNANJE SLOVENSKEMU ZNANSTVENIKU

Dr. Niko Kuret, slovenski folklorist in znanstveni sodelavec Inštituta za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, je za svojo razpravo »Aus der Maskenwelt der Slowenen«, ki je bila objavljena v Zborniku Masken in Mitteleuropa 1. 1955 na Dunaju, sprejel na natečaju »Il Premio Internazionale Folkloristico Giuseppe Pitre« v Palermu — drugo nagrado.

Istočasno je bil na natečaju nagrajen tudi italijanski folklorist prof. Giuseppe Cocciara za svoje obsežno delo »Zgodovina folklorea v Evropi« in druge spisa. Podeljeni sta bili tudi dve nagradi za dela iz ljudske medicine, medtem ko je bilo za najboljšo razpravo dodeljenih kar šest nagrad, od katerih je prvo sprejel Irec Roger Mac Hug.

PETI KONGRES JUGOSLOVANSKIH GEOGRAFOV BO V TITOGRADU

Pod pokroviteljstvom predsednika Ljudske skupščine Crne gore Blaža Jovanovića bo v Titogradu od 7. do 16. septembra V. kongres geografov Jugoslavije. Poseben pomen tega kongresa bo v tem, da bo obravnavala vprašanja sodobnega pouka geografije v Bolah. Največje število referatov, ki jim je okrog 50, pa bo posvečeno geografski problematiki Crne gore. Kongresa se bo udeležilo nad 200 delegatov.

POPRAVEK

V četrtkovni številki smo v poročilu o delitvi nagrad jugoslovanskim filmom v Pulju izpustili naslednje: Nagrado za glasbo v znesku 200.000 dinarjev in zlato plaketo »Arenu« je žirija dodelila Bojanu Adamiču za glasbo v filmu »Skozi večerje nebov«; tretja druga nagrada v znesku 100.000 dinarjev za risani film je bila dodeljena Vatroslavu Mimici za film »Samec«; Nagrada »Ferant-Color« je podeljena Jovanu Jovanoviću in Nikoli Majdaku za fotografijo v filmu »Petar Dobrović«.

Istočasno smo pomotoma navedli, da je zlato plaketo društva »Nikola Tesla« za najboljši film iz znanosti in tehnike sprejel Miodrag Nikolić, dejansko pa je plaketa dodeljena mladi Bukumiroviću.

Kader iz De Santisovega filma »Cesta, dolga leto dni«, ki ga je uradna žirija na puljskem festivalu uvrstila med tri najboljše filme, prikazane letos v Areni

Večer jazza v Križankah

Pod okriljem Združenja godbenikov lahke glasbe LR Hrvatske je gostovala v ponedeljek, 28. julija, na letnem gledališču v Križankah mala skupina nemških jazzovskih glasbenikov. Vodil jo je sloviti jazzovski pianist Horst Jankowski, z njim pa sta nastopala v triu bobnar Hermann Mutschler in kontrabasist Peter Witte; ta trio sta v nekaterih točkah dopolnjevala v kvintet trobentač Georg Ernst in tenorski saksofonist Fritz Dautel. Vsi nasteti izvajalci so člani velikega zabavnega orkestra Erwina Lehna v stuttgartskem radiu. Posebna atrakcija prireditve je bilo to, da je sodelovala kot jazzovska pevka filmska igralka Margot Hilscher, znana s platna tudi našim obiskovalcem kina.

obeh prejšnjih gostovanjih Horsta Jankowskega v Ljubljani, sporedni obsegal slagerskih popevk, marveč vrsto pravih jazzovskih improvizacij. V njih je imel vsekoli pianist sam osrednjo vlogo, vendar so se v teku programa ekshibirali kot solisti po vrsti tudi vsi drugi izvajalci. Tudi pevka Margot Hilscher v glavnem ni nastopala s cenenimi sentimentalnimi popevkami, marveč v neki bolj zanimivi zvrsti zabavnega petja, zvrsti, ki bi se dala opredeliti kot posebna oblika nemško-ameriške šansone. Pod sugestijo pianistovega in pevkinovega imena in pod fascinirajočim vplivom gesla »Jazz« je občinstvo, največ mladina, do kraja napolnilo avditorij. Napovedovalka pred mikrofonom je bila Majda Subić.

Rafael Ajlec

Živahna koncertna sezona

Cas je, ko delamo obračune za preteklo kulturno sezono, čas sestavljanja programov, čas novih obetov. Dvorane že počivajo, posamezni umetniki in ansambli so se razkropili po deželi in prirejšajo koncerte v letovskih krajih. V ljubljanski Koncertni direkciji, tako smo mislili, ni takega vrveža kakor med letom, zato so stopili k direktorju Igorju Andrejčiču. Videli pa smo, da Koncertna direkcija tudi zdaj, v najvišjem poletju, organizira raznovrstne koncerte domačih umetnikov. Delo torej ne počiva. In tako smo se z direktorjem Andrejčičem zapletli v razgovor.

Najprej smo hoteli vedeti, kakšni so trenutni programski problemi naših koncertnih odrov. »Pred leti,« je odgovoril direktor Andrejčič, »je bil precejšen problem v tem, da si je občinstvo ver mer želelo slišati samo pianist: in od skladateljev n. pr. samo Chopina. To je šlo že tako daleč, da je bilo blizu profanacije. Pri tem seveda ni govora samo o Chopinu, temveč tudi o drugih zelo znanih skladateljih, zlasti romantikih, ki jih publika smatra za nekakšno serozno zabavno glasbo. Občinstvo ni bilo naklonjeno violončelistom, koncertnim pevcem niti komornim ansambli. Naš sistem abonmajev, v katerih so zastopani najrazličnejši koncertanti, pa je, kakor vse kaže, povečal zanimanje koncertne publike tudi za »težko« glasbo, ki jo občinstvo vse bolj cení. Bistveno so k spremembi okusa prispe-

vall svoj delež zagrebški Janigrovi solisti, violončelist André Navarra in koncertna pevka Géraldine Souzay in Kim Borg. Zato predvidevamo tudi v prihodnji sezoni približno enako obliko komornih in solističnih abonmajskih koncertov. Posebej je pomembno delo Koncertne direkcije v nekaterih industrijskih mestih, kjer izvajamo, da po kakem publiko nove glasbene umetnine, in da publiko pridobimo, koncerte z zelo zahtevnim sporedom. To delamo v Kranju, Mariboru, Ptujju in drugod. Zlasti bi omenil Ce'je, kjer je za koncertne resne glasbe zelo mnogo smisla.«

»S tem sva se že dotaknila problema pridobivanja novega občinstva.«

»Da. To pridobivanje je v prvi vrsti odvisno od splošne šolske izobrazbe. Danes imamo mnogo ljudi, ki skozi vso dobo svojega šolanja nimajo nikakve stika z glasbo, da bi namreč poznali vsaj najosnovnejše pojme o njni celotni. To je pomanjkljivost naših splošnih izobraževalnih šol. Vendar se položaj izboljšuje. Zdal je že toliko za glasbo vneto mladine, da je polovica naših obonmentov v Ljubljani študentov, še več pa jih je v Mariboru. Celju in Ptujju. Da bi imeli več koncertne publike, pa je treba v naših splošnih izobraževalnih šolah nuditi mladini vsaj toliko glasbene vzgoje, ki bi omogočila pasivno uživanje glasbe. Z materialno podporo koncertnega udejstvovanja bi lahko okrajali in občine pripomogle k razširitvi in poglobitvi našega koncertnega življenja. Iz izkušnje vemo, kako so ljudje dostopni za glasbo, resno glasbo. Kar neverjeten odziv smo doživeli na podeželju. Zal so vse glasbene prireditve zvezane z veliki stroški.«

»Ali lahko kaj poveste o programu za novo sezono?«

»Program za Ljubljano je že določen. Imeli bomo dva abonmaja, od teh pa vsak po osem koncertov. Polovica bo domačih, po-

lovica pa inozemskih koncertantov in komornih ansamblov. Slišali bomo pianiste Monique de la Brucholletie, Aleksandra Borovskega in Hansa Leygrafa, violiniste, Američana Jeana Mitchella in Ruggera Riccija ter Mehtkanca Henryka Szerunga, violončelista Mirka Dornerja iz Berlina in Francozo Bernarda Michelna. Od pevcev bo nastopil basist Kim Borg iz Helsinkov. Slišali bomo tudi dva tuja komorna ansambla: godalna kvarteta »Tatrai« iz Budimpešte in »Haydn« iz Bruslja. Prav tako smo prepričani, da bodo domači umetniki in ansambli, tako pianistka Jelka Suhadolnik-Zalokarjeva, pianist Ranko Filjak iz Zagreba, violinista Igor Ozim in Rok Klopčič, baritonist Vladimir Ružjak, ansambel Slovenski solisti, komorni orkester zagrebškega radija z dirigentom Stjepanom Zulekom, Janigrovi Zagrebški solisti, orkester jugoslovanske radio-difuzije, zagrebška filharmonija, v celoti zadovoljili tudi najzahtevnejše občinstvo.«

»In sodelovanje z ljubljanskim festivalom?«

»Računamo, da bomo letos lahko tesneje sodelovali s to ustanovo.«

F. N.

Dubrovniške poletne igre so v polnem razmahu

Ze mesec dni se vrstijo na številnih pozornicah starodavnega Dubrovnika prireditve letošnjega festivala, ki zanj vlada veliko zanimanje med domačimi in tujsimi turisti. Letos je na dubrovniških poletnih igrah gostoval tudi ameriški balet. Na naši sliki prizor iz tega baleta

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI

DRUGA IZDAJA »TRNOVE POTI« ALEKSEJA TOLSTOJA

Pri Državni založbi Slovenije je nedavno izšel ponatis znane trilogije ruskega pisatelja Alekseja Tolstoja »Trnova pot«, ki jo je prevedel pokojni Vladimir Levstik. Tolstovo literarno delo je ne le raznovrstno, ampak tudi obsežno. Trilogija »Trnova pot« je delo o poti ruske inteligence skozi revolucijo. Ob velikih dogodkih predrevolucijske in revolucijske dobe slika Tolstoj v treh romanih življenje dveh sestri, Katje in Daše, Ivana Teljegina in Vadima Roščina. Dekadence predvojne ruske meščanske inteligence in umetnosti, dogodki prve svetovne vojne in obeh revolucij, upor levih eserov, boj z anarhističnim pustolovcem Mahnom, z »enjkonom, Kornilovom itd. to je zgodovinsko in družbeno ozadje pisateljevega romana. Glavne štiri osebe, ob katerih pa nastopa še veliko število stranskih, doživljajo viharje ognjenih let; se omenjeni glavni junaki predstavljajo tisto rusko inteligenco, ki je sicer z mukami, a z dobro voljo težila k temu, da bi razumela neogibne zgodovinske dogodke in prislunhnila volji ljudstva, na čigar strani je bodočnost. Obe sili — inteligencija in ljudstvo — se na koncu združita. Trnova pot je konec. Ta simboličnost ni

vsiljiva niti umetna, temveč je zgodovinsko dejstvo. »Trnova pot« je hkrati osebna avtorjeva izpoved, kajti tudi njegova pot skozi revolucijo, emigracijo in vrnitev je bila trnova pot, ki jo je hodil pogumno in odločno. — Trilogija, ki je kmalu po vojni našla pri nas obilo bralcev, bo zdaj gotovo pritegnila še nove bralce, ki bodo občudovali Tolstovo pisateljsko mojstrstvo. Mnogim bo koristno služila študija dr. Bratka Krefta o življenju in delu Alekseja N. Tolstoja.

HENRY FIELDING: TOM JONES

Angleški pisatelj Henry Fielding (1707—1754) je, preden se je lotil romana, napisal lepo število gledaliških iger, kar se je izkazalo zelo koristno za njegove romane. Romana namreč tedaj pravzaprav — v sodobnem smislu — še ni bilo. Poleg »Josepha Andrewsa« in »Amelije« je njegovo najboljšo delo »Tom Jones«, ki ga je za Državno založbo Slovenije prevedla Mira Miheličeva. »Tom Jones« skriva v sebi marsikatero potezo iz pisateljevega pisanega, raznovrstnih težav polnega življenja. Je podoba časa in razmer tedanje Anglije, predvsem grofije Somersethire, kjer je bil rojen pisatelj in kamor je postavil tudi svoje junake. »Tom Jones« je vzorno komponirano delo, ki izvirno niza vrsto napetih dogod-

kov. Vendar je tisto, kar nas v romanu najbolj pritegne, slika človeških nravi, ki jih pisatelj ni nič idealiziral, niti lepal in ki so mu, kakor nam pove v uvodnem poglavju, edini vir, iz katerega črpa svojo snov.

DR. ANTON MELIK: JUGOSLAVIJA

Pri Državni založbi Slovenije je te dni izšla tretja predelana in razširjena izdaja knjige univerzitetnega profesorja dr. Antona Melika »Jugoslavija«. Obsežno delo, ki obsega malo manj kot 700 strani ter ima 307 slik in še posebej 7 prilog, pomeni eno temeljnih znanstvenih geografskih del o naši državi in je zato doživelo priznanje in izdajo tudi izven Slovenije. Knjiga je razdeljena na štiri velika poglavja ter nam prvo govori o geografskem značaju Jugoslavije kot celote, v drugem je podan oris velikih geografskih predelov Jugoslavije (primorski predel, nižinski ali panonski predel in gorski predel), v tretjem poglavju nam avtor riše Jugoslavijo kot gospodarsko enoto, v četrtem pa najdemo opis posameznih ljudskih republik po značaju njihovega ozemlja, gospodarstva in prebivalstva. Knjiga je dopolnjena z najnovejšimi znanstvenimi dognanji in predstavlja dragocen vir znanja o naši domovini.

JACK BELDEN: KITAJSKA PRETRESA SVET

V Cankarjevi založbi je v zbirki »Bios« in v prevodu Mirana Ogrina izšla zanimiva knjiga ameriškega mornarja, novinarja in dopisnika na Kitajskem Jacka Beldena z gornjim naslovom. Za leta 1952 je izšla v slovenski knjiga Edgarka Snova »Rdeča zvezda nad Kitajsko«, ki je kakor najnovejša Beldenova prišla k nam s precejšnjo zamudo. Vendar se obe knjigi med seboj ne kako dopolnjujeta. Prva, Snovaova knjiga opisuje prva težavna leta kitajske Rdeče vojske pred drugo svetovno vojno in se končuje z epilogom iz leta 1944. Beldenova knjiga pa popisuje razmere na Kitajskem v letu 1948 in se konča z zadnjim naskokom revolucionarne vojske v letu 1949. Beldenovo delo sodi med najboljše tujja pričevanja o takratnem dogajanju v kitajskem svetu. Kljub temu, da Beldenove razlage z današnjega stališča učinkujejo tu in tam odmaknjeno, pa avtor v svojih stikih s političnimi in vojaškimi delavci, študenti in kmeti ne zanemarlja čuta za nepristranost ter oblikuje podobe iz kitajskega življenja z neko osebnostno prizadetostjo. Iz njegovih lastno oblikovanih podob je nastala knjiga o dogodkih, ki so tako usodno vplivali na najnovejšo zgodovino kitajskega ljudstva.

Prizor iz filma »Edini izhod« režiserja Vjeka Rasporja in Aleksandra Petrovića, posnetega po znani partizanski akciji v Postojnski jami, kjer je skupina partizanov v oktobru 1944 pognala v zrak nemško skladišče bencina

MEDNARODNA ROGOVA KOLESARSKA DIRKA

Nepričakovan zmagovalec - Vukojević

Ljubljana, 1. avg. Na današnji IV. tradicionalni mednarodni Rogovi kolesarski dirki na progi Ljubljana-Postojna-Ilirska Bistrica...

Jugoslovanski reprezentanti, ki nas bodo zastopali na bližnji dirki »Po Jugoslaviji« od 3. do 9. avgusta...

Dirka je bila toliko bolj zanimiva, ker so nastopajoči startali v dveh skupinah. Točno ob 13. uri so odpočili s Cankarjeve ceste dirkači B, C, in mladinske kategorije...

Športni predstavnik ZAR v Jugoslaviji

Beograd, 1. avg. V Beograd je danes prisel direktor Komisije za telesno kulturo v prosvetnem ministru...

Poseben znak za telesno sposobnost

Beograd, 1. avg. Zveza »Partizane Jugoslavije« je razpisala natečaj za izdelavo znaka o priznanju za telesno sposobnost.

MEDNARODNI NAMIZNOTENISKI TURNIR

»Ljubljana« : Olympia 5:0

Kranj, 1. avg. - Danes se je začel VI. mednarodni namiznoteniški turnir, ki ga prireja kranjski Triglav ob občinskem prazniku.

KOŠARKARSKI TURNIR V VRNJAČKI BANJI

Slab začetek »Ljubljane«

Vrnjačka Banja, 1. avg. Na košarkarskem turnirju za »Pokal republik« v Vrnjački banji so se srečanja končala doslej takole: Hrvatska - Crna gora 85:97...

Balasova 181 cm v višino

Bukarešta, 1. avg. Svetovna rekorderka v skoku v višino Romunka Jolanda Balas je sinoči skočila v Bukarešti 181 cm (1) in s tem zboljšala lastni svetovni rekord za 1 cm.

Olimpija otvarja sezono

Jutri, v nedeljo, bodo košarkarji Olimpije odprli jesensko sezono s kriterijem, ki na njem lahko nastopijo aktivni in neaktivni košarkarji...

Sporočamo žalostno vest, da je preminil naš dragi RADO JEREB bivši javni notar. Pogreb bo v nedeljo, dne 3. avgusta 1958 ob 16. uri na pokopališču v Slov. Konjicah.

Tragičen dogodek nam je iz naše srede iztrgal zvestega in požrtvovalnega tovariša IVA HOČEVARJA mizarja-slušatelja mojstrske šole - člana ZK, Občinskega komiteja LMS, predsednika mladinske organizacije podjetja, odbornika SZDL, člana prostovoljne industrijske gasilske čete podjetja, odbornika strelske družine »Telka«.

vratku pri Planini, kjer so izmed favoritov vztrajali le še Boston, Knoop, Durlacher in Valčić, ki niso upustili upanja, da bodo ujeli zmagovalce letičnih ciljev.

Rezultati: Vukojević (P) 4:42,40, Horvat, Traven (oba Odred), Hugens (Nizozemska), Kostić (Radnički) vsi v času zmagovalca, Boesten (Belgija), Durlacher (Avstrija), Valčić (Pulj) 4:43,32, Zidan (Rog) 4:47,48, Knoop (Nizozemska) 4:49,55, Novak (R) 4:51,32, Levaić (Virje) v istem času itd.

Tudi moštvo Münchena

Ljubljana, 1. avg. Organizacijski komitej mednarodne kolesarske dirke »Po Jugoslaviji« je zaključil s prijavnimi udeleženci. Reprezentanca Trsta je odgovorila svojo udeležbo, prijavila pa se je v zadnem trenutku reprezentanca Münchena.

III. MEDNARODNA KOPRSKA REGATA

Jadranje ob ugodnem vetru

Regato, v kateri sodeluje 60 jadrnic, je slavnostno odprl njen pokrovitelj, tovariš Franc Leskošek

Koper, 1. avg. V starem koprskem pristanišču so se danes v paradi zbrali številni tekmovalci in ljubitelji lepega jadrnega športa k otvoritvi III. mednarodne koprške regate.

Potem ko je predsednik prireditelne komisije Vinko Znidaršič pozdravil tekmovalce in poudaril pomen jadrnega športa za razvoj našega pomorstva, je pokrovitelj regate Franc Leskošek s krajšim nagovorom odprl letošnjo največjo športno prireditev ob slovenski obali.

Po dopoldanski otvoritvi regate je bil ob 14. uri ob pomolu starega koprškega pristanišča I. start za vse štiri mednarodne klase jadrnic ter nacionalno klaso L-5. Več kot štiri ure trajajoči start je s pomola spremljalo veliko število koprčanov in turistov.

V I. startu so se jadrnici v posamezni klasah plasirali takole: V kategoriji »Zvezda« je zmagal Ottavio Danelon (CY Adriatico Trieste); »Snipe« Boris Trpin (Piran) na jadrnici »Samoa«; »L-5« Vice Kolumbatović (Mornar Split), O-yole: Nedo Dobrič (Labud Split), S-yole: Branko

Brzovajke

MILANO, 1. avg. (Reuter). V finalu evropske cone Davisovega pokala je stanje dvojboja med Veliko Britanijo in Italijo 1:1. Davis (Britanija) je premagal Pietrangeliya s 6:4, 6:3, 6:1, Sirolo pa Knightsa s 6:3, 7:5, 6:3.

LONDON, 1. avg. (AP). Sovjetska motociklista sta dosegla nova svetovna rekorda v hitrostni vožnji na 1 km z letičnim startom. V kategoriji 250 ccm je dosežena hitrost 182 km na uro, v kategoriji 350 ccm pa 221,5 km.

NEW BRYTON, 1. avg. (Reuter). 17-letni Skot Jan Black je dosegel pet rekordov, od tega 2 evropska, v plavanju na eno miljo. L-to je preplaval v 19:17,2 min. in dosegel nacionalni rekord. Njegov vmesni rezultat na 800 metrov je za 3,1 sekunde boljši od evropskega rekorda, na 1500 m pa znaša 18:06,2, kar je za 5,8 sekund bolje od evropskega rekorda Francoza Monserrata.

MOSKVA, 1. avg. (TASS). Iz Moskve so danes odpotovali na medicinski šahovski turnir v Portoroku vele mojstri Talj, Bronstein, Petrovjan in Averbach.

Novomeščani ugodno presenetili

Novo mesto, 1. avg. Včeraj so novomeški odbojkarji igrali zadnje tekmo v letošnjem ligalskem tekmovanju. Pomerili so se s moštvo beograjskega Železničarja, ki je bil še pred kratkim najresnejši kandidat za novega državnega prvaka.

Nepričakovano - zmagovalec Vukojević po 174 km naporne vožnje

PRED REPUBLIŠKIM PRVENSTVOM V VATERPOLU Le neizenačena para

Dravi in v nedeljo dopoldne bo na plavalnem stadionu Kolesarja I. kolo republiškega prvenstva v vaterpolu za I. razred. V tej skupini je doslej igralo 6 moštev.

Rokoborci za »Pokal Jugoslavije«

Zrenjanin, 1. avg. Sinoči se je v Zrenjaninu začelo rogo kolo mednarodnega rokoborskega tekmovanja za pokal Jugoslavije v grško-rimskem slogu.

Grško-rimski slog - II. kolo: mlajša kategorija: Sebecki (Poljska) - Karlsson (Svedska) 0:2; Sabad (Rom.) - Djukić (J) 1:1; Vukov II (J) - Modos (Madž.) 0:2; bantam: Černea (R) - Višovski (J) 2:0; Stamenov (B) - Klajn (P) 2:0; Kellerman (M) Budelesson (S) 2:0; perasa: Niculic (R) - Vicek (M) 1:1; Gološin (J) - Cel (S) 2:0; lahka: Damjanov (B) - Martinović (J) 2:0; velter: Horvat (J) - Tomasson (S) 2:0; srednja: Sumađer (J) - Baklić (R) 0:2; Simić (J) - Sekely (M) 2:0; polteška: Pitu (M) - Bimbalov (B) 0:2; Vaškaj (P) - Pirsson (S) 0:2; teška: Bakšaj (J) - Kašprćik (P) 1:1.

Enakovreden nasprotnik državnemu prvaku

V tekmovanju za državno prvenstvo v vaterpolu na Reki je domače Primorje izgubilo s splitskim Jadranom (državnim prvacom) z 2:4, čeprav je bilo enakovredno. V Splitu je Mornar izgubil z Jadranom iz Hercegovca z 2:4 (0:2). To je bil nezanimiv vaterpol.

V plavanju se je srečanje mladostjo in Jugom končalo neodločno 55:55. Hilda Čajer je 200 m preplavala v času 2:34,6, kar je nekaj slabše od državnega rekorda.

Rezultati: Član: - moštveno: Ljubljana 108,23, Ilirija 595,95, Triglav 154,22, Branik 112,17, mladinci: Ljubljana 530,48, Triglav 136,79, Branik 107,18, Ilirija 91,72.

VIII. GORENJSKI SEJEM

Ob tej priložnosti pošiljamo borbene pozdrave ob praznovanju občinskega praznika ter odkritja spomenika tekstilne stavke leta 1936 vsem delovnim ljudem naše občine ter vsem delovnim kolektivom tekstilne stroke širom po Sloveniji.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri »Angori«, tovarni pletenin, Ljubljana, Emonska cesta št. 2. razpisuje delovno mesto OBRATNEGA KNJIGOVODJE

Ob praznovanju občinskega praznika ter ob odkritju spomenika tekstilni stavki leta 1936 čestitamo vsem prebivalcem občine Kranj ter pošiljamo borbene pozdrave vsem tekstilcem naše socialistične domovine

Delovni kolektiv Trgovskega podjetja »Kokra« Kranj. Razpis. Na podlagi 89. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov razpisujemo mesto DIREKTORJA »JUGOTEHNIKE«, trgovskega podjetja s tehničnim materialom na veliko in malo, Ljubljana, Lepi pot 6.

DNEVNE NOVICE

Sap-Turist biro Ljubljana organizira prazno obiskovalno organizacijo avtomobilskih in motociklističnih dirk na Ljubelj, dne 3. avgusta 1958 s odhodom avtomobilov iz Ljubljane ob 6.00, 6.30, 7.00, 7.30 in 8.00 ur ter s povratkom s Ljubelja ob 14.00, 14.30, 15.00, 15.30 in 16.00 ur. Vstopnice in vstopnice bodo v prodaji v avtomobilskih. — Sap-Turist biro Ljubljana.

«ZIROVNICA»: ameriški barvni videoposnetek »Gora«. Predstava ob 20.30.

«DOVJE»: ameriški barvni film »Med nebom in zemljo«. Predstava ob 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

«DELAJSKI DOM»: amer. barvni film »Gospodar Ballantrea».

«SVOBODA. II»: ameriški barvni cinem. film »Sedem let skomin».

CELJE

«METROPOL»: jugoslovanski film »Ko pride ljubezen».

«UNION»: ameriški barvni film »Vrt zla».

«LETNI»: ameriški barvni film »Lepi Brummel».

17. AVGUSTA

«MARIORSKE VESTI»: ameriški film »Modri pajčolan».

18. AVGUSTA SLATINE

Ameriški barvni film »Dimni signali».

MARIORSKE VESTI

Dežurstvo lekarn
Sobota, 2. avgusta, lekarna »Pri gradu«, Parizanska c. 1.
Nedelja, 3. avgusta, lekarna »Studentca«, Gorkega ul. 18.

«UNION»: angleški vist. film »Richard III».

«PARTIZAN»: franc. film »Ljubimec Lady Chatterley».

«JUDARNIK»: francoski film »Belehnica majorja Thompsona».

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Sobota, 2. avg. ob 20: Smetana: »Prodana nevesta«. Izven.

Nedelja, 3. avg. ob 11: Javno pevsko tekmovalje.

Ob 21: Izbirne pevske tekme.

V soboto, 2. avgusta bo na sporedu kot zadnja operna predstava v času »Mariorskega tedna« Smetanova »Prodana nevesta«. Peši bodo: Ondina Ota, Joško Lukeš, Aleksander Kovač, Dragica Sadičkova, Ana Thumova, Miro Gregorin, Karlo Kamušič in dr. Dirigent Jakob Cipli. S to predstavo se poslovi od mariorske Opere koreograf in šef baleta JITKA IVELJA.

Umrli so: Elizabeta Kreuh, 64 let, upokojenka, Sentilj, Ivan Janžekovič, 67 let, posestnik Dol Potčehova; Elizabeta Galzer, 84 let, upokojenka; Julijana Bobnar, 71 let, gospodinja; Stročja vas: Vincenc Ljubec, 66 let, upokojenec; Srečko Fridel, 39 let, tekstilni mojster; Ludvik Dobaj, 15 let, dijak; Karl Brodnjak, 58 let, teh. risar; Dragutin Samardžija, 25 let, strugar; Elizabeta Zorko, 80 let, upokojenka; Franc Turk, 71 let, upokojenec; Franc Podlesnik, 71 let, upokojenec; Bezena Marijana Žižek, 1 mesec, otrok, Lokavcl.

PTUJ

Ameriški barvni film »Richard Levjescrnič».

IZ MURSKE SOBOTE

Ameriški film »Tarzan v puščavi». Predstava ob 20.30.

PRIMORSKE PRIREDITVE

V Kopru: III. mednarodna kopraka regata.

RADIO LJUBLJANA

SPORED ZA SOBOTO, 2. avgusta 1958

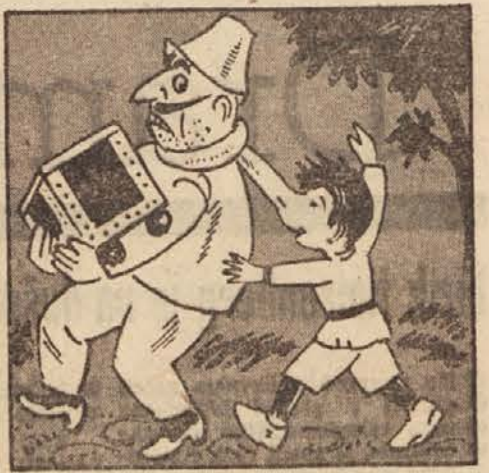
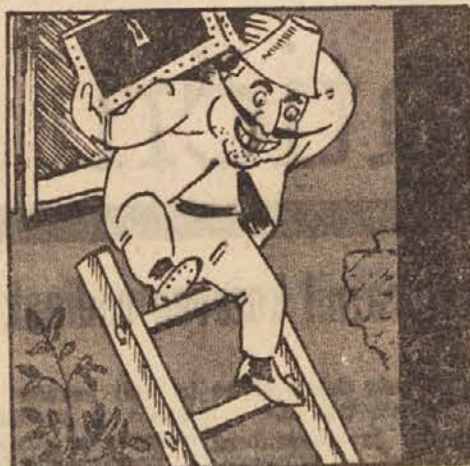
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00 in 22.55.

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisane glasbeni spored) - 6.30-6.40 Reklame in obvestila - 6.40-6.45 Naš tednik - 6.05 »Mladina poje!« - 8.20 Jacques Offenbach: Orfei v podzemlju, uvertura - 8.40 Humoreska tega tedna - Edith Anderson: Tri v eni kabini - 9.00 V svetu opernih melodij (ponovitev) - 10.10 Majhni ansambli in solisti igrajo za razvedrilo - 10.50 Poje oktet bratov Pirnat - 11.00 Ivan Brkanovci: Tretja simfonija - 11.30 Pionirski tednik - 11.45 Skladbe za razne instrumente - 12.00 Laska glasba - 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Milica Obali: Po bratvi jagodjca - 12.25 Domači napavi izpod zelenega Pohorja - 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila - 13.30 Za ljubitelje opernih melodij - 14.00 Igra vam Barnabas Goczy s svojim orkestrom - 11.20 Dve glasbeni pravljici Anatola Ljadova - 14.30 Nši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 15.40 Kaj bo prihodnji teden na sporedu - 16.00 Popevke in zabavne melodije - 17.10 Ludvig van Beethoven: Druža simfonija - 17.35 Skladbe K. Pahorja in A. Schwanha za orkester - 18.00 Radijski tekstkon - 18.15 Stari japonski napavi v novih priredbah za veliki zabavni orkester - 18.45 Okno v svet: Berberl - 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame - 19.30 Radijski dnevniki - 20.00 Veseli večer - 21.00 Zabavni zvoki - 22.15 Oddaja za naše izseljence.

II. program

16.00 Franz Schubert-Felix Weingartner: Simfonija v E-duru - 16.35 Rameau-Hindemith (za cembalo in klavir) - 17.00 Ljubljanska kronika in obvestila - 17.15 Marjan Lipovšek: Domovina, simfonična pesnitev.

LUC NOSUN

17. Luc je torej večkrat na skrivaj prihajal domov. Pa ti tako neke temne noči, ko se tiho kot maček plazi k hiši, opazi dolgo lestev. Bila je prisljenjena k odprtemu oknu Cizajev sobe. Tu so najbrž tatovi, pomisli. In res, kmalu se prekobali preko okna temna postava. Bil je tolovaj Crnbrk, obložen s težko skrinjo zlatnikov. Počasi in globoko sopeč se previdno spušta po lestvi od klina do klina. Luc pa ne ve, kaj bi.

18. Zdajci se pa Luc prestraši: »Joj! Sedaj bodo gotovo vsi mislili, da sem jaz prišel okraj Cizaja! Ze hoče klicati na pomoč, ko se domisli: »Kaj, ko bi jaz sam prignal tata pred grofa? Moral mi bo verjeti, da sem nedolžen in da mi ni mar skopuhovega denarja.« Rečeno, storjeno. Ko romavh stopi na tla, mu ovije vrat nekaj kot slonov rillec, a iz teme mu zakaj kakaj te zadavim, če ne odneseš šepce: »Tako je zadavim, če ne odneseš skrinje grofu!«

DROBNI OGLASI

GOSPODINSKO POMOČNICO k štiričlanski družini (2 otroka) od 3. do 15. ure isče družina Maly Jože, Jesenkova 61. 2911-d

INSTRUKTORJA za angleščino 4 ure tedensko isčem. Nujno! Trček, Komenskega 18, prtljčje.

GOSPODINSKO POMOČNICO sprejememo k štiričlanski družini. Brez zovav Milena, Ruska 3, Ljubljana - nasproti pivovarne Union. 2910-d

PREKLICNA IZJAVA. Koročec Lovro, kmet, Ravne št. 1 v Tuhinju, preključujem in obzajujem vse zaživke in odčitanja, ki sem jih dne 15. junija 1958 na veselici v Smartnem izrekel proti Ivanu Gregorinu, tov. del. iz Smartna št. 36, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenskega pregona. 2919 r

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Francoski film

OČKA, MAMICA, MOJA ŽENA IN JAZ

Igrata Robert Lamoureux in Nicole Courcel. Tednik F. N. 31 samo pri zadnji predstavi. — Predprodaja vstopnic od 9-11 uri in od 15 ure dalje

KINO »KOMUNA«

avstrijski barvni biografski film

»MOZART«

V naslovni vlogi Oskar Werner, Tednik F. N. 31. Predstave ob 17, 19 in 21 uri. — Predprodaja vstopnic od 9-11 ure in od 15 ure dalje

KINO »SLOGA»: franc. film »Fanfan tulipan«. Režija Christian Jaques. Igrata Gina Lollobrigida in Gerard Philippe. Predstava ob 17, 19 in 21. Zaradi izrednega zanimanja predvajamo film še danes.

KINO »VIC»: italijanski barvni biografski glasbeni film »Simfonija ljubezni« (Schubert). Igrajo Claude Laydi, Lucia Bose, Marina Vlady in Gino Bechi. Predstave ob 17, 19 in 21.

KINO »ŠIŠKA»: amer. barvni vistav. film »Nismo angeli«. Predstave ob 17, 19 in 21.

«LETNI KINO BEŽIGRAD»: franc. film »To se imenuje zora«. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.

Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9-11 in od 15 dalje.

MLADINSKI KINO LM: amer. film »Sampion«. Predstavi ob 10 in 15.

KINO »LITOSTROJ»: ameriški barv. film »Ljubljenska divjega zapada«. Tednik št. 30. Predstava ob 20.

KINO »TRIGLAV«

Angleški barvni film.

LEPO JE BITI MLAD

V glavni vlogi Lohr Milles in Cecil Parker. — Predstavi ob 18 in 20 uri. Prodaja vstopnic od 17 dalje

UPRAVNI ODBOR PODJETJA KONJŠČINSKIH PREMGOVNIKOV KONJŠČINA

razpisuje natečaj za izpolnitev naslednjih delovnih mest:

direktorja gospodarsko-računskega sektorja

Pogoj: končana ekonomska fakulteta s triletno prakso ali srednja strokovna izobrazba s petletno prakso na vodilnih delovnih mestih

dva ekonomista s končano ekonomsko fakulteto ali srednjo strokovno izobrazbo za delo pri investicijah

glavnega inženirja študijskega oddelka tehničnega sektorja Pogoj: diplomiran inženir tehnološke fakultete — rudarske stroke s triletno prakso

dva diplomirana rudarska inženirja s prakso ali začetnika za delo v operativi tehničnega sektorja

upravitelja pogona v izgradnji Pogoj: diplomiran inženir rudarske stroke s triletno prakso ali rudarski tehnik s petletno prakso na vodilnih delovnih mestih

dva strojna inženirja s prakso ali brez nje za delo v elektro-strojni službi in centralni delavnici

štiri samostojne knjigovodje za delo v gospodarsko-računskem sektorju. — Pogoj: srednja ali nižja strokovna izobrazba s petletno prakso

administrativnega referenta za delo v splošnem sektorju podjetja. — Pogoj: srednja ali nižja izobrazba s petletno prakso v administrativni stroki.

Rok natečaja je 15 dni po objavi v listu. Pismene ponudbe z življenjepisom in opisom dela je treba poslati sekretariatu podjetja. Plača za vsa navedena delovna mesta po dogovoru. Stanovanja zagotovljena v novih stavbah.

Izšla sta

PRIROČNIK za izvajanje predpisov o gospodarskem sistemu (Predpisi o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij)

Priročnik je uradna izdaja Sekretariata Zveznega izvršnega sveta za splošne gospodarske zadeve, sestavili pa so ga ing. Božidar Race, višji svetnik ZIS, Djordje Mijić, višji svetnik ZIS, Sava Milatović, svetnik ZIS, ter Milan Mihajlović in Vladislav Bošković, svetnika ZIS.

V priročniku so zbrani, urejeni, medsebojno povezani in podrobno pojasnjeni vsi predpisi (zakoni, uredba, odločbe, naredbi, pravilniki), ki zadevajo gospodarski sistem.

Cena 1200 din

PRIROČNIK za sestavljanje periodičnih obračunov gospodarskih organizacij

Ta uradni priročnik zveznega državnega sekretariata za finančne zadeve so sestavili: Živko Djordjević, Nikola Petrov in Mihajlo Ščekić, svetniki zveznega državnega sekretariata za finančne zadeve.

Priročnik vsebuje vse predpise o periodičnem obračunu s praktičnim primerom periodičnega obračuna, izdelanim na novih obrazcih in vskladenim z najnovejšim pravilnikom za izvajanje kontnih načrtov gospodarskih organizacij.

Cena 450 din

V kratkem izide

PRIROČNIK za izvajanje predpisov o kontnih načrtih in o knjigovodstvu gospodarskih organizacij

To uradno izdajo zveznega državnega sekretariata za finančne zadeve so priredili Nenad Butaš, Mihajlo Puletić in Bogoljub Tonić, svetniki zveznega državnega sekretariata za finančne zadeve, ter Rastko Pejić, finančni svetnik Ekonomskega biroja.

Priročnik vsebuje vse najnovejše knjigovodstvene predpise s podrobnimi pojasnili in praktičnimi primeri knjiženja.

Cena 850 din

Opozarjamo gospodarska podjetja, zadruga itd., da se morajo pri izvajanju zakonskih in drugih predpisov o gospodarskem sistemu, periodičnem obračunu in kontnem načrtu ravnati po pojasnilih, tolmačenjih in rešitvah v teh priročnikih. Vse rešitve iz drugih izdaj, ki nimajo značaja uradnih priročnikov, ne prihajajo v poštev.

Naročila sprejema komercialni oddelek Uradnega lista FLRJ, Beograd, Kraljevička Marka 9. Ziro račun 101 — 11

2614 1 — 30

Prodamo dva stabilna ladijska

diesel motorja po 360 KM

proizvodnje 1935 »MAN«, po zelo ugodni ceni. Interesenti naj se obrnejo na naslov:

»Toza Marković«, industrija crepa i cigle, Kikinda. Telefon 117 in 141.

VESTI IZ KRANJA

«STORŽIČ»: ameriški barvni film »Skrivnostno močvirje«. Predstava ob 18.

«PARTIZAN»: ameriški barv. film »Saskačevan«. Predstava ob 20.

«SVOBODA»: ameriški barv. cinem. film »De pekla in nazaj«. Predstava ob 20.

«NAKLO»: ameriški barvni film »Skrivnostno močvirje«. Predstava ob 20.

Z BLEDA

Italijanski barvni cinem. film »Lepa milijarica«. Predstavi ob 18 in 20.30.

Vesti z Jesenic in okolice

«RADIO»: ameriški barvni cinem. film »Reka brez povratka«. Predstavi ob 18 in 20.

«PLAVZ»: jugoslovanski film »V soboto zvečer«. Predstavi ob 18 in 20.

tvornica kemijskih proizvodov heinzlova 33

Občinski ljudski odbor Litija in Predilnica Litija razpisujeta

I. JAVNO LICITACIJO

za oddajo gradbenih, obrtniških in instalacijskih del na gradnji dveh devetstanovanskih blokov tipa L-15 v Litiji

Predračunska vrednost znaša:	
stanovanski blok ObLO Litija	19.443.277 din
stanovanski blok Predilnice Litija	19.443.277 din
	38.886.554 din

Rok dovršitve: do vključno III. faze 31. decembra 1958, popolna dovršitev do 30. avgusta 1959.

Ponudbe je treba oddati najkasneje do 13. avgusta 1958 do 10. ure v vložišču Občinskega ljudskega odbora Litija v Litiji. Licitacija bo 13. avgusta 1958 ob 10. uri v sejni sobi Občinskega ljudskega odbora v Litiji.

Licitacijski elaborat in splošni pogoji so interesentom na razpolago do 11. avgusta 1958 v sekretariatu Predilnice Litija v Litiji vsak delavnik od 7. do 12 ure.

Varsčina znaša 1% predračunske vrednosti; položiti jo je treba z garancijskim pismom banke najkasneje do pričetka licitacije. Ponudniki morajo pred pričetkom licitacije plačati običajno takso.

(Licitacija objavljena v oglasih Zvezne gradbene zbornice — Uradni list FLRJ št. 29-58) SGK 839, L 189. 2894

List izdaja in tiska časopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 39-181 — Notranjepolitična gospodarska rubrika Nazorjeva 12 II telefon 20 507 in 22 621 — Kulturna rubrika Kopitarjeva 6/III telefon 31-357 — Uprava Trubarjeva ulica 24, telefon 22 491 in 22 492 — Naročniški oddelek Petkovškova nabrežje 25 telefon 22 494 — Oglasni oddelek Kopitarjeva ulica 4, telefon 31-358 — Poslovalnica na Titovi cesti 15, telefon 22-322 — Mesečni naročniki 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 600-705-1-1393 — Poštni predaj 42 — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo

Dramatični dokaz

Fizik Heisenberg je na dušek izpraznil kozarec radioaktivne vode

● Ko so pred nedavnem začeli graditi v okolici Münchena prvo zahodnonemško atomsko centralo, je znani fizik Heisenberg pred zbranim občinstvom na dušek izpraznil kozarec radioaktivne vode. Da bi bil vtis čim močnejši, je Geigerjev števec meril stopnjo radioaktivnosti, zvočniki pa so prenašali njegovo tiktakanje. Čemu tako dramatičen prizor?

Heisenberg je dejal: »S tem hočem dokazati, da človeškemu organizmu ne škoduje količinsko in časovno omejena doza radioaktivnosti žarkov. Nevarno je trajno sevanje, čeprav v majhnih količinah. Delavci v naši prvi atomski centrali in vse vas smo zaščitili s pravili, desetkrat strožjimi od onih, ki ji je pred dvema letoma priporočila mednarodna komisija za radioaktivnost. Nekaj malega pa moramo tvegati navzlic vsem zaščitnim ukrepom,

če hočemo, da naša dežela ne bo zaostala v atomski tehniki.»

Svoj govor je Heisenberg naslovil predvsem na Münchencane, ki jih je prevzel preplah ob novici, da bodo dobili atomsko centralo. Posredno pa so bile njegove besede namenjene vsem Nemcem, ker so zagnali krik in vik zaradi radioaktivne nevarnosti. V takem vzdušju so se ljudje plašili celo najbolj umerjenih opozoril strokovnjakov.

Največji nemški dnevnik objavljajo zraven vremenskih poročil tudi najnovejše informacije o radioaktivnosti v ozračju. Kadar koli napovedo izdatnejše sevanje, glede na jedrske poskuse, kupujejo Nemci manj mleka, masla in rib, naraste pa potrošnja klobukov in dežnikov, kot zaščite proti radioaktivnem dežju. Slesherne nenadne vremenske spremembe je v tej psihozi kriva vodikova bomba, številni bolniki

in tudi nekateri zdravniki razlagajo z radioaktivnostjo celo migrene ter utrujenost in motnje v krvnem obtoku. Listi so objavili tudi poročila, da so se kar vrstile zakonske razveze v družinah, katerih člani so bili zaposleni v radioaktivnem oddelku Bayerjeve tovarne zdravil. Otipljiv dokaz strahu pred radioaktivnimi žarki in izraz splošne psihoze je nemara tudi naslednja štivilka: v zasebni lastnini je na zahodnonemškem ozemlju pol milijona Geigerjevih števcov.

V Zahodni Nemčiji imajo znanstveno komisijo za zaščito pred radioaktivnostjo. Njenih 68 postaj je razporejenih po vsej deželi, strokovnjaki merijo radioaktivnost ozračja, tal, vode, gradiva, živil itd. Nedavno je komisija objavila poročilo o radioaktivni nevarnosti, o kontroli in o zaščitnih ukrepih. Ker so viri radioaktivnega sevanja različni, je komisija v svojem poročilu potolažila prebivalstvo, češ da je preplah zaradi nekaterih izmed njih brez podlage. Tako je na primer zapisala, da so žarki iz fosforescenčnih ur, iz televizijskih aparatov in elektronskih signalnih naprav nepomembni, prav tako tudi tisti, ki jih oddajajo letala, če letijo v večjih višinah. Sevanje radioaktivnih izotopov v industriji in medicini pa ni več nepomembno in ga je treba proučiti. Komisija je dodala, da je te radiacije mogoče kontrolirati, zaščitne naprave in upoštevanje predpisov pa zagotavljajo zadostno varnost. Dokaj večja neznanka je za

komisijo vpliv poskusnih jedrskih eksplozij na stopnjo radioaktivnosti. Čeprav ta stopnja po mnenju komisije za sedaj še ni nevarna, je treba ta faktor proučevati z genetičnega in v drugih stališč. Komisija se zavzema za mednarodno sodelovanje pri zaščiti pred vsemi radiacijami tudi v primeru, če nobena dežela ne bo več delala poskusov z atomskimi bombami.

Otroška farma v živalskem vrtu

V mnogih živalskih vrtovih imajo »otroške koticke«, v edinburškem pa so si izmislili še nekaj več: uredili so otroško farmo. Otroci se tam ne igrajo z živalmi, marveč lahko opravljajo različna živinorejska dela. Pisana poslopja so grajena v otroških dimenzijah, mali obiskovalci krmijo konje, pitajo pujske, mečejo hrano kokošim, zraven pa je seveda tudi senik. Zemljišče okoli poslopj je delno travnik, delno pa njiva. Vsi kmetijski stroji so otrokom primerni. Mali farmarji torej uspešno opravljajo zanimivo delo.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

LEDENE BOMBE

PTIČJI KRIK "KONEC SVETA!" VČASIH NITI NI PRETIRAN.

PONEKOD JE ŽE PADALA TUDI DVA KILOGRAMA TEŽKA TOČA.

LETA 1942 JE DEBELA, SUHA TOČA POBILA V JUŽNI AFRIKI JATO 200 ŠTORKEĽJ.

FILM nad svečo

Kavboj Randolph Scott, njegovi zobje in samokres

»Pevec Fisher in igralka Debbie Reynolds bosta takšna čez štirideset let,« pravi fotografski karikaturist Weege

Ljudje se ukvarjajo v prostem času z najrazličnejšimi rečmi. Ameriški mojstrski fotograf Weege dela iz sicer normalnih lepih posnetkov svojevrstne karikature.

»Audrey Hepburn je sicer tanka, da mora dvakrat zapovrstvo v sobo, preden sploh opiše, da je tu,« je dejal fotograf Weege. »Takšna je vsaj videti na večini fotografij, navsezadnje pa je čedno ameriško dekle. Njeno fotografijo sem napravil v stilu racmana Donalda Ducka. Saj poznate Disneyjevo vero z velikim kljunom, kaj? Sicer pa, ogledajte si posnetek!«

Delam takole: fotografiram prav kot vsak drug mojega poklica, torej z normalno kamero in z običajnim filmom. Negativ potem previdno držim nad gorčo svečo, dokler vročina ne začne spreminjati emulzije na celuloidnem traku.

Najlepše, kar ima igralec Randolph Scott, so njegovi zobje. Ugajajo mi bolj kot vlage, ki jih mora igrati. Če le odpre usta in se nasmehne, je film že prodan.

Zakonci si postanejo sčasoma podobni, vsaj na splošno trajajo tako ljudje z življenjskimi izkušnjami. S filmom in svečo sem skušal ugotoviti, kakšna bosta zakonca Eddie Fisher (pevec

Audrey Hepburn v Disneyevem slogu

in njegova žena Debbie Reynolds (igralka) čez — recimo — štirideset let.»

Žrtvenik ali stara ura?

Angleški arheologi se že dolgo ubadajo s skrivnostjo: v grofiji Wildshie stoji veličastna skupina kamnitih stebrov, imenovanih »stonehenge«. Nihče ne ve, ali sestavljajo ti kamni grobnico ali so

ostanki svetišča sončnega boga ali pa sodna dvorana, v kateri so se sestajali plemenski poglavarji. Prvotno je bilo v krogu s premerom 30 m razporejenih 30 velikih kamnitih klad. Zdaj jih stoji le še nekaj. Klade so visoke po pet metrov, ter segajo dva metra globoko. Čez dve in dve je položena kamnita greda, ki je skozi dve luknji nataknjena na stebre. Grede povezujejo kamniti klini. Klade so razporejene v obliki podkve. Sredi kroga je velik blok, o katerem menijo arheologi, da je bil žrtvenik. Od tega kamna pelje s ploščami obložen hodnik do velike kamnite klade izven kroga.

Arheologi domnevajo, da je nastala ta zgradba v mlajši kamni ali pa v zgodnji bronasti dobi. Prav tako se vsi strinjajo v domnevi, da je konstrukcija nekako povezana z merjenjem časa.

V začetku tega stoletja pa je ugotovil zvezdoslovec Norman Lockier, da označuje črta od žrtvenika do zaključnega kamna smer proti severovzhodu, kjer ob najdaljšem dnevu vzhaja sonce. Pri tem sklepajo tudi o dobi, kdaj je nastala nepravilna zgradba. Znanstveniki so z Geigerjevimi števci pregledali kos lesa, ki so ga našli v bližini zaključnega kamna, in ugotovili, da je zgradba stara okoli 3800 let.

S tem pa niso dobili odgovora na vprašanje, kdo je to zgradbo zgradil, saj je znano iz angleške zgodovine, da so bili prvotni prebivalci otočja v tistih časih na zelo nizki razvojni stopnji in je kaj malo verjetno, da bi že lahko sezidali kaj takega.

Nedavno je edinburški arheolog dr. Atkinson po naključju

Arheologi še niso razvozlati skrivnosti kamnitih klad

našel sprejemljivo razlago. Fotografiral je napis, ki ga je nekdo pred več stoletji vklesal v enega izmed kamnov. Popoldansko sonce je metalo na napis poševno senco, spodaj pa je našel arheolog obrise sekire, torej orožja, ki so ga uporabljali v začetku bronaste dobe.

Potem so začeli natančneje pregledovati kamnite klade. Našli so več vklesanih sekir, kakršne so takratni prebivalci sedanje Anglije izdelovali v 14. stoletju pred našim štetjem. Take sekire so našli tudi v mikenskih grobnicah, ki so prav tako iz 14. stoletja pred našim štetjem. Po tem sodijo, da je bil graditelj tega objekta iz Miken ali pa vsaj pod vplivom te gradbene šole.

Meja sredi gostilne

V Kansas Cityju, na meji med državama Missouri in Kansas, je gostilna »Pri zadnjem beliču«. Skozi večjo sobo te gostilne teče meja med obema državama. V gostilni je vse v redni do polnoči. Gostje sedijo za mizami, opolnoči pa se morajo sediti. V Missouriju je po polnoči prepovedano točenje alkoholnih pijač, v Kansasu pa ni tega prepisa. Gostje, ki še hočejo ostati v gostilni, morajo k mizi zam onstran meje.

JEFFERSON FARJEON

25

TEMNA NOČ

pravljala, da pritisne na kljuko, ko je zaslislala jokav glas:

»Kdo pa je?«

Bil je oskrbničin glas, ki pa ga je malce spreminil sen ali pijaca. Preden je Grace sploh mogla odgovoriti, je gospa Weeks znova vprašala:

»Ali si ti, Joe?«

»Ne, jaz sem, Grace Jameson.«

Hip pozneje so se vrata odprla in pred njo je stala oskrbnica Weeks s steklenico žganja v roki. Bilaje očitno močno pijana in popolnoma oblečena.

»Oh, vi ste!« je zamrmrala oskrbnica.

»Da, oprostite mi, ker vas nadlegujem. Potrebnovala bi tablete proti glavobolu. Morebiti bi mi jih vi lahko dali?«

»Mislila sem, da je prišel moj Joe,« je godrnjala starka, ki so jo, kot je kazalo, preveč morile lastne skrbi, da bi se mogla takoj posvetiti tujim. Joe bi se moral že davno vrniti! Zakaj neki še ni prišel?

Čez nekaj trenutkov se je vendar toliko zbrala, da je vprašala:

»Tablete? Kdo pa hoče tablete?«

Komaj je to izgovorila, že je imela trudne oči polne solza. Zaječala je:

»Moral bi biti tukaj in pomagati svoji stari materi. Sama ne morem ničesar brez njega.«

Pijana, kakor je bila, pa je že v naslednjem hipu besno pogledala Grace in jo nahrulila:

»Kaj pa mi hočete? Kar naprej me nekdo vzemirja! Kaj hočete?«

Vzlic temu, da je bila starka zares zelo zoprna in čeprav še ni mogla pozabiti, kako jo je sprejela in zaprla v sobo, se je dekletu zasmilila. Še enkrat je vljudno ponovila vprašanje:

»Vprašala sem vas, če imate tablete. Močno me boli glava in...«

»Glava vas boli? Ves svet boli glava!« jo je prekinila gospa Weeks. Tablete temu prav gotovo ne odpomorejo. Tukaj bi potrebovali nekaj precej močnejšega! Zakaj pa ne vstopite, namesto da stojite med odprtimi vrati? Ta preprih je neznošen.«

Oskrbnično vabilo ni Grace prav nič navdušilo. Ni vedela, ali naj bi ga sprejela ali ne. Vprašala je:

»Ali ste prepričani...?«

»Prepričana o čem?« jo je nahrulila starka. »Najprej prst, potem še roko... Vstopite! Morebiti mi boste, če vam bom postregla, tudi vi naredili kdaj uslugo in nemara postaneva sčasoma še dobri prijateljci.«

Posmehnila se je in malo je manjkalo, da ji ni padla steklenica iz rok. Pijana starkina

nemoč je vtila Grace večje zaupanje v samo sebe.

Preden je vstopila, je še enkrat pogledala Paula, ki je stal za vrati, tako da ga oskrbnica Weeks ni mogla videti.

Grace je premagala občutek negotovosti, saj se ji starka ni zdela nevarna in če bi bilo treba, bi se lahko z njo uspešno spoprijela. No, kljub temu je bila zadovoljna, ker je vedela, da Paul ni daleč.

»Kdo pa je Joe?« je nevedno vprašala.

»Joe? Kdo je Joe?«

Oskrbnica Weeks je vprašanje ponovila z začudenim glasom, kakor da je Joe slavna oseba, ki bi jo moral vsakdo poznati.

»Joe vam bi moral odpreti vrata, ne pa jaz! Nekam so ga poslali, ne da bi meni to povedal. Kot kaže — njim ne pomenim ničesar. Dva dni je že od tega... Če ne celo tri?«

Zmedla se je, ker se ni mogla prav spomniti in Grace se je zdela, da starka spet misli, da je sama v sobi, saj je mrmrala predse:

»Kako bi se človek sploh mogel natančno spomniti, ko stalno kdo odhaja in prihaja, ko prihajajo tudi tedaj, ko jih nihče ne pričakuje in ko ne veš, ali naj bi odprli ali zaprli oči! Po vse mesec se nič ne zgodi, potem pa se začne vse spet znova. Prav nočoj pa bi moral spet nekdo priti... Prav gotovo je že tukaj! Pogledat pa ne grem. Ne in ne! Tujci vedno gledajo, kakor da ste blato na njihovi poti... Vse tolikokrat, kadar je slišati njegovo letalo...«

Mrmrala je predse, ko pa se je spet zavedla, da ni sama v sobi, se je močno prestrašila.

»Kdo pa govori o vsem, kar se tukaj dogaja? Jaz ne vem ničesar in zato tudi ne morem ničesar reči...«

Steklenico je dvignila k ustom in nagrnula, potem pa rekla: